

# GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 50.)

„GAZETA“ iese în ne-care și  
 Abonamente pentru Austro-Ungaria  
 Pe un an 24 cor., pe șase luni  
 12 cor., pe trei luni 6 cor.  
 N-rii de Duminică 4 cor. pe an.  
 Pentru România și străinătate:  
 Pe un an 40 franci, pe șase  
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.  
 N-rii de Duminică 8 fr. pe an.  
 Se primumeră la toate ofi-  
 cile postale din intru și din  
 afară și la d-nii colectori.  
 Abonamentul pentru Brașov  
 Administrația, Piața mare,  
 Târgul Inului Nr. 30. etagiu  
 I.: Pe un an 20 cor., pe șase  
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.  
 Cu d-nul în casă: Pe un an  
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,  
 pe trei luni 6 cor. — Un esen-  
 plar 10 bani. — Atât abona-  
 mentele cât și inserțiunile  
 sunt a se plăti înainte.

REDACTIUNEA,  
 Administrația și Tipografia  
 Brașov, piața mare nr. 30.  
 Scrisorile nefrancate nu se  
 primesc.  
 Manuscrise nu se retrimit.  
 INSERATE  
 se primesc la Administrația în  
 Brașov și la următoarele  
 BIROURI de ANUNȚURI:  
 În Viena: la M. Dukas Nacht,  
 Nax. Augenthaler & Emeric Les-  
 ner., Heinrich Schalek, A. Op-  
 pelik Nacht, Anton Oppelik.  
 În Budapesta: la A. V. Gold-  
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu  
 Leopold (VII Erzsébet-körut).  
 PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-  
 rie garmond pe o coloană 10  
 bani pentru o publicare. Pu-  
 blicități mai dese după tarifar  
 și învoială. — RECLAME pe  
 pagina 3-a o seriă 20 bani

Nr. 277.—Anul LXVI. Brașov, Duminică 14 (27) Decembrie. 1903.

## Să n'avem temă!

N'au fost gazetele maghiare de mult așa de incurcate, ce și cum se vorbescă cătră cetitorii lor, ca acum la Crăciunul celor de legea apusenă. Se simte bine din articuli, ce i-au scris aceste gazete de sărbători, că Maghiarii nu's în curat încă despre aceea, decât în adevăr au câștigat ori nu ceva de Dómne-ajută în anul ce trece, anul visurilor despre o armată națională de sine stătătoare, anul de certă cu Austriacii și de gâlcévă între partidele maghiare, anul obstrucției și al trufiei la culme.

Destul de îngâmfat și trufași au fost și până acuma stăpânitorii noștri. Nu voiau să ne țină și pe noi „cetățenii de limbă străină“ (cum ne dic) de omeni ca și ei, cu aceleași sentimente pentru neam și inspirațiuni de propășire, cu același drept la esistență și libertate. Ni-au creșut mult mai inferiori decât sunt ei. Cum vor fi ei de aci încolo? Mulți dau din cap și stau pe gânduri. Ce-o să fie de acum înainte, decât se va incuiba în tot Maghiarul credința, că prin așa numitele concesiuni mai mici, ce le-au dobândit pentru limba maghiară în ale armatei, s'a făcut un pas hotărîtor pentru realizarea visului statului unitar național maghiar?

Aceia, cari vîd ceva mai departe, decât le ajunge vârful nasului și cari judecă mai cu temei, nu se prea îngrozesc și dic cu drept, că toate trebuie să-și găsească dezvoltarea lor firăscă. Îngâmfarea și trufia trebuie să-și ajungă culmea ei, ca să urmeze apoi după suș și scoborișul. Căci ori cum, ceea ce n'are basă tare și afundă, nu poate dăinui, ér un regim, care nu se razimă pe dreptate și libertate, nu poate avé viétă viitor.

Se căsnesc conducătorii maghiari să dovedescă prin foile lor

de partid avantajele și dezavantajele, adevărată parte bună și rea a obstrucției, ce-o fac de un an în dietă. Ei găsesc și bune, într-o cât vîd pregătită învingerea viitoare a postulatului limbei de comandă maghiară, dér găsească și multe părți rele.

Francisc Kossuth le înșiră una după alta. Obstrucția, dice el, duréză deja de prea lung timp. „Națiunea“ a început a-se deda cu starea în afară de lege. „Poporul“ s'a datat a nu mai vedé pe esecutorul umbilând prin comune. Creditul public s'a sdruncinat și mulți au sérăcit. Din cauza obstrucției a fost cu neputință a-se vota unele legi urgente și folositoare. Téra nu pôte încheia tratatele comerciale cu țerile străine și interesele ei materiale sunt primejduite. Apoi o parte a opiniunii publice independiste s'a depărțat de principiile tradiționale ale partidului independenței.

Una din cele mai stricăcioase urmări ale obstrucției este, dice Kossuth, că în opiniunea publică (maghiară) s'a lătit părerea, că în afară de obstrucție nu mai e luptă parlamentară.

Noi la rëndul nostru suntem de părere că cel mai stricăcios efect al obstrucției și al celor ce s'au petrecut în jurul ei, este, că au încurajat peste măsură nisuițele nenorocite de maghiarisare și au făcut să li-se urce în cap șovinistilor de tot soiul, că ei acum au devenit iresistibili, că nimeni și nimic nu mai pôte pune stavilă faptelor lor de predominare și de asuprire, c'un cuvânt, că au ajuns a fi mai „grozavi“, decât și-au putut închipui ei înșiși vre-odată.

Etă pericolul cel mai mare pentru liniștita și pacinica dezvoltare a statului, etă piedeca cea mai mare pentru o înțelegere și împăciuire între poporele lui.

Și cum că așa este ni-o dovedesc chiar cugetările de Crăciun ale

foilor maghiare dirigitóre. Așa se bucură „Budapesti Hirnap“, că Austria n'a fost destul de tare și unită, căci atunci obstrucția independiștilor s'ar fi sfērșit cu o catastrofă. Dér decât Austria ađi e slabă politicesce, ea are isvóre mari materiale și mâne pôte fi altfel. Din care parte s'au asigurat Maghiarii? Făcut'au ei pace cu naționalitățile conlocuitoare?

Ah ferim! Nicî-odată nu s'au gândit mai puțin la acesta pace ca acuma. Unde stă însă scris, că mâne ori poimâne ei nu vor avé lipsă de ea?

Ori dóră merg toate așa de strălucit în Ungaria? Sunt așa de fericiți locuitorii ei? De bine ce le merge i-au ei lumea în cap și trec peste oceanul atlantic?

Să stăm drept și neclintiți acolo unde datoriam ni-a pus, pază credincioasă a neamului nostru și să n'avem temă de diua de mâne.

## Revistă politică.

Crăciunul gregorian i-a aflat ne-mulțumiți și neimpăcați pe cei cari sunt ađi tari și mari și conduc destinele acestei nefericite țeri. *Stăruie dinăuntru* și vorbim de stări politice în suș și ađi tot așa de incurcate și destrăbălate ca și la începutul anului. Nu i-a succes până acum nici lui Stefan Tisza, cum nu li-a fost succes înaintașilor săi la cârmă, a face rënduială. Nu i-a succes grofului Tisza a face să se voteze nici măcar proiectul de recruți pe 1903, necum să mai aibă mângăerea de a-și vedé votată indemnitatea budgetară ce o ceruse — așa că el guvernéză tot fără budget votat în regulă.

Dér nu i-a succes contelui Tisza nici aceea, ca să înfrângă cu desăvîrșire *resistența obstrucționiștilor*. Acești obstrucționiști, cari ađi nu numără mai mult de 20 de membri, duc în-

inte lupta, în contra guvernului, pentru limba de comandă maghiară, cu toate că li-s'a spus prin graiul ministrului președinte, că sfortările lor sunt zadarnice și că Maghiarii trebuie să se împace și să primescă starea de rață în cestiunea armatei.

Obstrucționiștii speră însă să pótă pune piedeci guvernului cel puțin încă până la finele lui Ianuarie viitor, și după vacanța de Crăciun a dietei ei vor continua lupta pe fel și fel de motive.

Ca o urmare a obstrucției este *chemarea sub steag a rezervei de întregire* și reținerea sub steag și pe mai departe a feciorilor, cari deja la 1 Octomvrie au implinit trei ani de serviciu activ în armata comună. Ordinul ministrului de războiș privitor la această măsură, il publicăm mai jos.

Tótă vina pentru măsura această, în urma căreia 40,000 de omeni sunt luați din mijlocul familiei și duși la óste, o aruncă guvernamentalii asupra obstrucționiștilor, ér aceștia la rëndul lor dic, că nu ei, ci politica guvernului e de vină, decât lucrurile au ajuns aci.

Între imperiul Rusiei și al Japoniei a izbucnit un conflict, care amenință să se sfērșescă c'un război. Tóte telegramele sunt de acord în ce priveste primejdia situației. Cu toate tărăgănelile și intervențiile diplomatice, fatalitatea războiului pare-se că nu va puté fi evitată până la urma urmei. Rusia are interese vitale economice în Extremul-Orient, tot așa interese de aceeași ordine are Japonia. Chiar ocupațiunea Mandciuriei cu titlu definitiv, este pentru Japonia o chestiune, care nu pôte fi trecută cu vederea. În consecență, toate concurg spre o soluțiune cu armele, deși există și o opinie diplomatică, care crede, că se va ajunge la o împăcare.

## FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

### Călugărița.

Din cartea „Insectele în limba, credințele și obiceiurile Românilor“ de Sim. Fl. Marian.)

Pe fânățele din Moldova și din Téra Românească, însă mai cu sémă pe cele de Cămpia Ardélului, se pôte foarte adeseori vedé în decursul lunilor Septemvrie și Octomvrie o insectă mică, numai de vr' o 6 cm. de lungă, și cu nisce picioruțe mici și subțirele, care cum o atingi cu mâna séu cu un bețișor, îndată își împreună cele două lăbuțe de dinainte la un loc, astfel ca și când s'ar ruga.

Această insectă se numesc de Români din țerile sus numite, pentru obiceiul ei curios ce-l are, de a-și împreuna picioruțele de dinainte, ca și când ar voi să se machine, *Călugărița*.

Despre această insectă există la Români din Transilvania, com. Fărăgău, com. Clușului, următoarea legendă:

„În vremile pe când trăiau sf. Apos-

tolii, se făcuse mare vrajbă în Téra Iidivilor ne sciind că pe cine să pună imperat.

„Păgânii umblau rotă, rotă pe lângă casele creștinilor, cerându-le *votumul* (votrumul). Umblară unii chiar și la Sân-Petru care pe atunci era vâtaful Apostolilor.

„Sân-Petru, înțelegând însemnătatea alegerii aceleia, se sfătui cu ceilalți frați apostoli, căci așa se numiau ei între ei, și plănui să facă o mare strînsură de popor creștin pentru a se sfătui cu cine să fie. Și se strînsură mai mulți. Dér după ce pe vremea aceea creștinii erau tare îm-prăsciați și îndepărtați unul de altul, apoi și de frica de păgâni, rămaseră cei mai mulți pe la casele lor, căci dór în vreme vrăjbită cine dintre cei cu copii mulți și-ar fi lăsat copiii și nevasta singuri în cap de noapte, — apoi de óre-ce pe vremea aceea creștinilor nu le era ertat, ca să se întel-nescă doi séu mai mulți la olaltă, că de-i vedeau, îi prindeau păgânii și-i udau cu *fotogen*!) și le da foc să ardă pe uliți în loc de opaiți.

1) Fotogen = naftă, petrolu.

„Destul, că după ce *St. Petru* își strînsé vre-o câțiva steticol de ai lui, se puseră pe sfat, că cum ar fi mai cu cale a face.

„Unii diceau una, alții alta, ca abună óră cum dic și ađi ómenii pe la strînsuri, dér ca să éasă la ceva sfátuélă mai de trebă feritai Dómne!

„Sf Petru, ca mai învățat, vedénd, că nu-i modru a scóte la cale, sculându-se de pe scaunul lui de vâtaf, cu glas blând și tremurător le díse:

„Fraților! scim că pentru a puté merge în bătae, trebuie să ai bărbați bravi și isteți, — asemenea și la noi. Pentru a puté *desmânta* și înțelepți poporul nostru creștinesc, trebuie mai întâi să avem bărbați și încă ómeni pricepuți și înțelepți. Noi însă, cu durere trebuie să v'o spun, că încă atâția bărbați nu avem, apoi scim bine dragii mei, că decât poporul păgănesc ar vedé că unul séu altul dintre noi ar umbla pe la casele creștinilor noștri, nu sciú deú decât nu ne-ar lua la ochi. Trebuie deci ca să ne îngrijim alt cum, ca așa pizmașilor noștri nici prin minte să nu le vină de

cele ce noi le urzim. Eu ca mai bătrân m'am gândit și și nópte despre tréba asta și am ajuns la socotéla, că numai decât ne vom căștiga femeii iscusite și învățate vom ajunge la ispravă. Ce díceți la asta? Óre n'ar fi bine, ca noi cei mai bătrâni, ca mai cuminți, să facem un răvaș peste toate femeile creștine mai iscusite și mai înțelepte și învățându-le, să le dăm drumul pe la casele ómenilor noștri ca să le spună gândul nostru și dorințele noastre.

— „Bine!“ — îi díseră ceilalți învățați.

„Nu mult după aceea, strigând după răvașul făcut toate femeile mai deștepte, le esplicară și de di, nópte de nópte, până le înțelepțiră, după-cum era de lipsă, și apoi, dorindu-le *drum bun și ispravă bună*, le trimiseră pe la cei creștinii. Înainte însă de a-le trimite, le spuseră, că lor nu le e iertat ca să se uite la urmă în ochi, căci ochii altor ómeni iscuipați din ochii dracului, și nici ca să grăescă cu nimeni, căci limba multora varsă venin în sufletul creștinesc.

„Tóte după învățătura primită își în-



După „Morning Post“ și diarul „Le Temps“ ță cele cerute de Japonia:

Japonia nu pôte permite, ca peninsula Coreei să cadă în mâinile vr'unei puteri, cu atât mai puțin în ale Rusiei, și acesta pentru următoarele condițiuni:

a) Pentru siguranța Japoniei și pentru alte considerațiuni politice; b) Din pricina preponderanței intereselor industriale și comerciale ale Japoniei în acea peninsula.

Mai departe, Japonia nu pôte îngădui, în privința Mandciuriei, ca ea să fie permanent ocupată de Rusia. Motivele sunt: a) Punând în corelațiune această chestie cu aceea a Coreei, Japonia trebuie să-și apere drepturile sale vitale și legitime; b) pentru-că este necesar a evita amenințările primejdiöse din punctul de vedere al unei invasiuni în Japonia; mai departe, pentru-că Japonia are drepturi recunoscute în Mandciuria prin tratate, și interese ce trebuiesc apărute. Afară de toate acestea, trebuie să se ia în vedere poziția geografică a Mandciuriei față cu golful Pecili, Pekingul și Thiencinul; c) pentru-că principiul egalității trebuie să fie păstrat, și acest principiu ar fi în pericol dacă Rusia ar ocupa Mandciuria; d) pentru-că Japonia, între toate puterile, este obligată a apăra independența imperiului chinez; e) pentru-că, în fine, prestigiul Japoniei ar scăde în ochii Chinezilor, dacă ar lăsa ca Rusia să calce obligațiile, ce însăși și-a luat față de China. Se înțelege, că condițiunile acestea impuse Rusiei, sunt nisece condiții grele de acceptat, și tocmai pentru acesta e témă de o nouă fasă a lucrurilor în Extremul-Orient.

### Ordinul ministrului de război.

Monitorul ôstei publică un ordin al ministrului comun de război cu data 17 Decembrie, în care, pe baza deciziunii, prea înainte, se ordonă chemarea în serviciu activ a contingentului disponibil al rezervei de întregire din ultimii trei ani de recrutare din Ungaria, și pe feciorii, cari cu 31 Decembrie 1903 intră în primul an al rezervei,—respectiv sunt a-se reține în serviciu activ și peste timpul permutării lor în rezervă, întru cât o pretinde acesta necondiționat deplinătatea contingentului din serviciu activ.

Prin urmare feciorii, cari cu ziua de 31 Decembrie intră în primul an al rezervei și cari servesc de fapt — și cu privire la concedierea cărora nu s'au luat, pe baza ordinului de la 15 Decembrie, dispozițiuni până la finea anului curent, vor fi reținuți în serviciu activ și peste acest termen.

La infanterie, vânători și trupele sanitare nu pot fi chemați în serviciu decât cei din rezerva de întregire. La marina de război serviciul activ excepțional se pôte omite cu totul.

*Soldatii, cari actualmente nu sunt în serviciu activ*, se vor chema sub stég pe ziua de 1 Februarie 1904. Reservații de întregire din anul de recrutare 1901, cari pe baza ordinului de la 7 Dec. 1903 ar trebui chemați la exercițiu de arme, vor fi ținuți în serviciu activ și peste termenul acestui serviciu, decât n'ar fi suficient numărul reservaților de întregire din 1902.

La cavaleria din Ungaria, la artileria de câmp și la trupele de tren sunt a-se chema la exercițiu de arme *reservații de întregire* obligați, ér decât aceștia n'ar fi de ajuns, se vor chema la exercițiu de arme pē timp de 28 zile *reservații* obligați la acest serviciu.

Acesta este, în traducere verbală, ordinul ministrului de război, care nu se mulțumesc cu chemarea sub stég a reservaților de întregire, ci reține în serviciu și pe feciorii, cari nu numai au împlinit trei ani de serviciu, ci au fost reținuți până ađi în serviciu activ, din cauză, că nu s'au putut face recrutările în anul curent.

### Din România.

Regele Carol a primit erī, la ôrele 11 dimineața, în sala Tronului, în prezența d-lui președinte al consiliului, biuroul și comisiunea Camerei, compusă din d-nii: Sihleanu, V. Vasiliu, P. Buescu, Pucăreanu, Ed. Ghica, Manoliu, Tețanu, C. Penescu, N. Filipescu, N. Ionescu, Dr. Angelescu, Ion Gheorghiu, Gr. Procopiu, V. Antonescu, Em. Bibescu, E. Diamandi, Al. Constantinescu, I. Berendei, G. G. Assan, N. Ianovici, N. Romanescu, M. Moiescu, C. Iliescu, Al. Culoșu și T. Frumuseanu, cari i-au remis Adresa de răspuns la Mesajul.

D-l Pherekyde, președintele adunării, a dat citire adresei, după care Regele a rostit următoarea cuvântare:

„Domnule președinte  
„Domnilor deputați

„Primesc cu o vie recunoștință, ca o rostire a sentimentelor națiunii întregi, mărturisirile de iubire și devotament ce mi-le aduce camera deputaților.

„Cu drept cuvânt puteți fi mândri, d-lor deputați, de rezultatele dobândite prin înțeleptă cumpănire inaugurată acum trei ani în cărmuirea finanțelor țerei și mă bucur, că sunteți hotărâți a păstra aceeași prudență și în alcătuirea bugetului viitor, spre a avé ast-fel prin excelență mijloacele necesare pentru săvârșirea lucrărilor menite a spori puterea noastră de producțiune.

cel drăcos, se făcu nevădit; căci dór nicī nu era altul, fără feciorul Satanei.

„St. Petru, care despre toate acestea avea cunoscință, căci ingerul lui Isus toate i-le spunea, a luat-o și el la drum pe urma Călugăriței celei păcătoșe, ca să o ajungă și să o oprască de a umbra mai departe, fiindu-i frică că învățătura asta o va mai descoperi și la alți domnișori. În urmă găsiudu-o pe un câmp verde și înflorit, unde se juca cu cu nisece copī de țărari, a oprit-o în loc și i-a dīs:

— „Călugăriță te-ai chemat, Călugăriță să te cheme și de acum înainte, dór mai mult formă de om să nu mai ai, căci vëlul de pe față ți-l'ai țipat și fața cea frumósă, și creștinésca ți-ai spurcat!

„Călugărița, vădend pe Sf Petru, în spaimă dă să-și acopere fața, care îi era descoperită (desvâlțată), dór nu putu, că Dumneșeu o schimbăse într-o gujulie mică și verde, care și acum împreunându-și piciorile dinainte face ca și cum ar voi să-și acopere fața“.

O altă legendă a acestei insecte, tot

„Sprijinul ce-l veți da guvernului meu întru aședarea tarifului vamal, în vedere de a asigura neatîrnarea noastră economică și întru reasigurarea comunei rurale spre a face dintrênsa un organism viu și de căpetenie al vieții noastre sociale, îmi dau încredințarea, că sesiunea acesta va fi tot așa de rodnică, ca cele precedente, desăvîrșind ast-fel opera de reculegere și de înfărire ce a-ți condus-o cu o nes-trămutată voință, vrednică de recunoștința țerei.

„Cu o adencă mulțumire sufletescă văd, că solitudinea tradițională a corporilor legiuitoare pentru scumpa armată este păstrată neștirbită și că nu veți cruța nici o jertfă din cele trebuincioșe dezvoltării sale neîntreprupte.

„În numele Reginei, al meu și al familiei mele, vă mulțumesc din suflet de felicitările rostite pentru nascerea principelui Nicolae precum și de călduroșele urări ce ni-le aduceți din partea camerei deputaților“.

În ședința de la 24 Decembrie s'a încheiat în cameră discuția asupra răspunsului la discursul tronului. A luat cuvântul și ministrul-președinte D. A. Sturdza.

Ministrul a desfășurat deosebirea între scopurile ce urmăresc cele două partide de guvernământ: liberali și conservatori (cantacuziniști). Trecend la cestiunea financiară, declară ministrul, că în comparația cu trecutul cel mai recent, situația financiară este ađi multumitoare.

În cestiunea armatei s'a făcut în cei trei ani din urmă un mare pas înainte. Ministrul citează ordinul de dī pentru armată dat în Maiu 1902 și în Noemvrie 1903. S'a hotărât înființarea unui nou batalion de vânători și sporirea trupelor cu 2600 ômeni.

În ce privește politica esternă, ministrul-președinte declară, că guvernul liberal pôte să arate succese și pe acest teren. Amintescă visita ce a făcut-o Maj. Sa împăratul Francisc Iosif, la Bucurésși și visita ce a făcut-o regele Carol la Petersburg; raporturile amicale ale României cu Turcia și cu Grecia. Amintescă de visita ce a făcut-o regele Carol la Plevna, apoi raporturile cu Bulgaria și Serbia.

Discuția generală se încheie și se pune la vot luarea în considerație a adresei. Dintre 98 votanți, au votat pentru 83, contra 5.

### De ale recrutării.

Ministrul r. u. de honveđt în sensul §. 35 al legii de apărare din 1889 a ordonat executarea lucrărilor pregătitoare pentru anul de recrutare 1904, pentru-ca în cazul când legislativa ar vota acoperirea contingentului de recruți pe 1904, recrutarea să se pótă face în termenul fixat de legea de la 1889, adecă de la 1 Martie până la sfir-

șitul lui Aprilie pe baza datelor sigure, cu luarea în considerare a favorurilor legale, precum și cu un rezultat favorabil pentru armată și honveđime.

De aceste lucrări pregătitoare se țin:

A). *Conscrierea.* Cei ce în anul 1904 vin în clasa I. II. și III de etate, adică tinerii născuți în anii 1883, 1882, 1881 sunt obligați cel mult până la finea lui Decembrie, fără să aștepte o chemare deosebită verbală seu în scris și fără considerație la aceea, decât sunt trecuți cu domiciliul în comună seu nu, a se anunța la magistratul aeu antistia comunală respectivă spre a fi trecuți în registrul de conscripție, — decât nu s'ar fi anunțat deja până acuma — în personă seu în scris, la din contră au să-și atribuie și-și urmările prevăđute în §. 35 al art. VI. de lege din 1889.

§ 35 are următorul conținut:

Fie-care tiner din clasele de etate obligate a se presenta, trebuie să se anunțe în luna Noiembrie a anului precedent la antistia comunei, unde își are domiciliul seu la autoritatea comunei, unde se află, verbal seu în scris.

Acela, care neglijează această anunțare fără motiv de forță majoră, se face culpabil de delict și se amendeză cu 10—200 corône.

Cel ce se află într'un district străin și are motive grave, pentru a nu pôte părăsi acea localitate (d. e. e funcționar, student etc) decât mai înainte a avisat autoritatea comunală a domiciliului seu și i-a obținut aprobarea acesteia, pôte să se presente la recrutare în localitatea unde se află. Aceștia trebuie să se adreseze la timp și anume cel mult până la finea lui Decembrie prin autoritatea localității unde se află, la autoritatea domiciliului seu.

B). *Sortii.* Tragerea la sortii se face pe districtele de recrutare de cătră tinerii din clasa primă a etății. Tragerea aceasta se va face în Brașov la 16 Ianuarie 1904 la ôrele 9 a m. în sala de la casa sfatului. La acest act nu este necesară prezența personală a celor conscriși.

C). *Favorurile pentru cei ce întrețin familia.* Acestea consistă în trecerea lor la rezerva de întregire și în liberarea de la serviciul activ în timp de pace.

Actele prin cari se dovedesc titlul pe baza cărui se cere favorul, sunt a-se anexa reclamațiunei în termenul prevăđut pentru recrutare, și anume în fie-care an în lunile Ianuarie și Februarie cel mult până la termenul recrutării principale. Petițiunile sunt a-se adresa comisiunei de recrutare.

Aceia, cari cer acordarea favorului de a-se presenta în afară de districtul seu de recrutare, în același timp pot să ceară și favorul prevăđut pentru cei ce întrețin familia.

Cei-ce au cerut favorul prevăđut pentru întreținători de familie — excepție fac cei

veliseră fața, de numai ochii li-se vedeau, apoi luându-și merinde, o luară la drum, rugându-se lui Dumneșeu și ținend postul lui Isus, nemâncând, numai tot a treia dī odată.

„Una însă, și anume Călugărița, căci așa o chema, umbland prin mai multe orașe, unde domii is mai cinaș îmbrăcați și mai drăcoși ca alți ômeni, a dat de un domnișor colea înalt ca o trestie, alb ca spuma, cu mustața răsucită și creță, apoi cu ochii ca de șerpe și cu gura mică și potrivită, de-ți slobozia gura apă după el, nicī ună alta.

„Domnișorul viclen ca toți domnișorii de-ađi, se puse cu buna și vorbindu-i câte în lună și stele, o făcu de Călugărița își uită învățătura primită și poruncile ce i-s'au dat, și își destupă fața și a început a grăi de câte numai îi putea eși pe gură, până mai pe urmă îi spuse domnișorului și gândul creștinilor și despre învățătura ce o primise de la St. Petru.

„Auđindu-le toate acestea domnișorul

din Transilvania, și anume de pe valea Magerușului, sună precum urmază:

„Dice că pe vremea Tătarilor era mare vrajbă în întreaga lume. Și nicī n'avea cum să nu fie, după ce această limbă străină nu era de fel pe placul ômenilor, căci Tătarii erau afurisiți de răi și de blestemați, pentru-că ei pe unde găseau vre-un creștin, nu-l întrebau de sănătate, ci îi săriau în spate și-l ucideau ca pe o vită seu alt animal netrebnic.

„Creștinii, vădendu-le inima, s'au înteles cu toții, ca să-i alunge afară din țără Dér ou toate că ei își strinseră toate puterile, li-a fost peste putință ca să-i biruiescă și să-i alunge din țără, căci... mă rog, erau atâția cât frunza codrului și cât nisipul mării, încă de nu și mai mulți, și apoi așa de sălbateci, de te înfricai și numai uitându-te la ei.

„Vădend ômenii, că nu-i modru de a-i scôte cu puterea, s'au dat cu rugăciunea să-i alunge, puindu-și nădejdea în Dumneșeu, care a mântuit întreaga lume de necaz.

„Necazul cel mai mare al creștinilor însă era, că nu aveau preoți destui, cari dīna și noptea se făcă rugăciuni pentru mântuirea lor de nemul cel păgân și netrebnic.

„La urmă, după-ce ținură vre-o câteva sfături, se învoiră, ca pe lângă învoiala lui Dumneșeu, să-și alegă mai multe fete vergure, și acelea să se închine apoi lui Dumneșeu dī de dī și nopțe de nopțe.

„Așa și făcură. Și Dumneșeu se învoia, căci cum se nu-i plăcă, când vedeai cu oată inimă și cu cătră căldură se scia ruga.

„Fetele feciore însă, cari se prindeau că vor trăi numai în post și rugăciuni, înainte de ce intrau în biserică ca mări bisericesci, orī după cum le mai dīcem ađi Călugărițe, trebuiau să facă legământ, jurându-se că de vor uita de cele sfinte, orī vor batjocuri pe Dumneșeu, orī se vor mări vre-odată, să fie prefăcute de D-șeu în mirozenii (minunații) și alte lucruri de ris.

„Una dintre fetele vergure însă, fru



carl se află în districte străine și li s'a admis a-se prezenta acolo la recrutare—trebuie să se prezente în persoană la comisiunea de recrutare a districtului său.

Petițiile de reclamație și anexele lor sunt scutite de timbru. Pentru călele familiare, întru cât acelea se liberază de conducătorii de matricule confesionale, nu se poate cere mai mult de cât 4 corone, er pentru învoirea călei din anii trecuți cel mult 2 corone.

## SCIRILE DILEI.

— 13 Decembrie v.

O conferință unghurească asupra învățământului în România. În ziua de 20 Decembrie d-l Nic. Putnok, director al gimnasiului de stat din Lugos a ținut o conferință asupra învățământului public din România în societatea profesorilor din Ungaria de sud ținută în Lugos. La această conferință a asistat un public numeros și distins, de dame și domni din societatea română și maghiară din Lugos. Intre cei prezenți era și Il. Sa episcopul Dr. Hossu, canonicul Boroș, d-l Bejan și alții. D-l Putnok a analizat reforma școlii secundare introdusă în România de ministrul Sp. Haret, relevând cu elogii direcția sănătoasă și modernă a acestei reforme.

Constituirea comitetului central socialist pentru Ardeal. Vineri și Sâmbătă, în 25 și 26 Decembrie socialiștii din părțile ardeleni au ținut un congres în Brașov (în sala de la hotelul Orient). Public foarte puțin. În comitetul, care își va avea sediul în Clușii, s'au ales următorii: Klein Jakob, Soma Ignatz, Bercovici Isac, Bittermann A., Rapaport Moritz, Müller I. și Tatai I. Din Budapesta au fost delegații: Grossmann Auerbach și Gárdos Mariska. Acesta din urmă a ținut un discurs despre aspirarea femeilor. Auerbach, cu legător-tipograf, originar din T-Severin, a venit să vorbească românește, n'a avut însă cui, deore-ce la adunare nu era nici un Român. Secția din Brașov a socialiștilor a aranjat în onoare delegaților în sala Redutei o serată teatrală împreună cu dans, la care însă s'a prezentat public foarte puțin.

Morțea lui Luigi Cazzavillan. Alături de la înecat din viață în București directorul și proprietarul ziarului „Universul”, Luigi Cazzavillan. Reposatul s'a născut la 1852 în Arzignano, provincia Vicența (Italia). La vârsta de 14 ani, după ce absolvise școala tehnică din Chiari, Luigi Cazzavillan se luptă pentru independența patriei, ca voluntar în războiul din 1866 contra Austriei. După război se întorce la școală și termină cursurile institutului tehnic din Vicența. Evenimentele din 1870—1871 îl aduc din nou pe câmpul de luptă, ia parte la războiul franco-german și în lupta ce s'a dat la Dijon,

Luigi Cazzavillan se distinge și este înaintat la gradul de sub-locotenent. Adese Luigi Cazzavillan povestea cu înflăcărare cum 6000 de garibaldieni au ținut piept trei zile unui corp bavarez de peste 20.000 de oameni, cucerind un drapel german, unicul drapel luat în războiul de la 1870.

Isbucind războiul ruso-romano-turc, Cazzavillan, cu o recomandare de la Garibaldi, cere să lupte în rândurile armatei române. Cum însă legile nu permiteau, el servește de corespondent al mai multor ziare italiene. Cazzavillan, după aceea, nu se mai întorce în patria sa, rămâne în România și ocupă pe rând funcțiuni la Statul-major al armatei, la ministerul de lucrări publice, la direcția generală a căilor ferate, profesor de limba italiană la Sf. Sava, Mateiu-Basarab și pe urmă se stabilește în București ca diarist.

Face să apară câte-va ziare și reviste, der de scurtă durată. În 1883, fondă ziarul „Universul” în fruntea căruia a stat până astăzi. Luigi Cazzavillan a fost decorat cu numeroase decorații românești pentru meritele sale.

El aproape un an de când Luigi Cazzavillan suferea de boală de inimă, boală care s'a agravat în ultimele 2 luni. La 19 Noembrie a plecat la Viena, spre a-și căuta sănătatea și după ce consultă pe Dr. Nothnagel, intră în sanatoriul Loew, simțindu-se însă mai rău Duminecă 30 Noembrie v. se întorce în țară. D-nii doctori Buicliu, Drugescu, Fl. Theodorescu și Obreja și-au dat toate silințele spre a-l scăpa, însă morțea era inevitabilă.

Alături la ora 4 dimineața, a înecat din viață. Vestea morții directorului celui mai popular ziar din România s'a răspândit cu iuteală. Sute de persoane veniau să se convingă despre adevăr. Printre cei dintâii, cari sosesc, sunt aproape toți funcționarii legației italiene în frunte cu d-l ministru Beccaria d'Incisa, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Italiei.

La ora 11 sosesc d-nii doctori Minovic și Drugescu și procedară la imbalsamarea corpului. Aseară corpul fu transportat la școala italiană și espus în saloaul de recepție. Inmormântarea se va face ați Sâmbătă, după amiazi.

La fondul școlărilor săraci și bolnavi de la școala noastră medii și superioare din Brașov a binevoit să doneze 100 (una sută) corone d-l avocat Dr. Nicolae Mănoiu din Brașov. Primescă generosul donator cele mai căldurose mulțămite. Direcț. școl. medii gr. or. rom.

Un geograf francez despre munții Carpați. Geograful Martonne a ținut în ziua de 18 Decembrie o conferință la adunarea generală a societății geografice din Paris asupra cercetărilor sale făcute în Carpații ardeleni și români. Savantul francez a descris în colorii vii ilustrate cu proiecțiuni frumuseșile Carpaților, dicend, că întru nimica nu sunt mai pe jos, decât

Pireneii. La sfârșit d-l Martonne a schițat obiceiurile populare și bogăția metalelor, ce se găsește în acești munți.

În amintirea regretatului Musicescu. Ateneul român din T. Severin va aranja Lună în 15 Decembrie o serată artistică corală cu program ales exclusiv din compozițiile defunctului măiestru Musicescu. Corurile vor fi executate de membrii societății „Doina”. D-l prof. I. St. Paulian va ține o disertație despre activitatea și compozițiile lui Musicescu.

Alegere de paroch. Duminecă, 7 (20) Decembrie a. c., s-a ținut alegerea de paroch în comuna Valeapăi, protopopiatul Bogșei. Candidați au fost: preotul Emiliu Stoian, din Poeni, protopopiatul Făgetului, Georgiu Dogariu, din Lapusnic, protopopiatul Belințului, și Ioachim Meda, din Dezești, protopopiatul Bogșei. Ales a fost Emiliu Stoian care a întrunit 85 de voturi.

Soldat român ucis de bandiți bulgari. În ziua de sf. Nicolae, caporalul Popa Constantin și soldatul Negoită Nicolae, de la pichetul românesc Nr. 7, au trecut frontiera la satul Alifaca (Bulgaria) spre a-și face provizii de hrană. Pe când se înapoiau au fost atacați de trei bandiți, turci și bulgari, cari i-au bătut grav jefuindu-i de bani și de cisme. În urmă, bandiții au dispărut. Caporalul Popa fiind cu capul spart, a fost transportat la spitalul bulgăresc din Silistra, unde Lună a încetat din viață. Soldatul, fiind interogată de autoritățile bulgare, a povestit faptul. Autoritățile s'au pus în urmărirea bandiților, cari mișună prin satele de pe lângă graniță. Autoritățile române militare au luat măsuri pentru a se transporta cadavrul caporalului la Ostrov, unde va fi înmormântat.

Falsificatori de bani. În comuna Visag (Banat) căpitanul de poliție din Lugos a descoperit o mașină de fabricat bani. Falsificatorul a fost arestat în nopțea de 21 spre 22 Decembrie. În Banat s'au întâmplat în timpul din urmă multe cazuri, că locuitorii cheltuiau nebunesc cumpărând mașini de fabricat bani. Acești oameni se recrutează de regulă dintre aceia, cari uresc biserica și disprețuesc școala.

### Pentru incendiții din Balomir.

În numărul 286 al „G. Tr.” am publicat lista acelor generoși binefăcători, cari s'au îndurat a trimite din prisosul ce le-a dat Dumnezeu pentru alinarea miseriei incendițiilor din Balomir. Astăzi putem să mai adăogăm următoarele contribuții către suma arătată.

Păr. Moise Brumboiu, paroch gr. cat. în Tohanul vechiu, rezultatul unei colecte făcute în biserica din acea comună: 4 corone.

Păr. Nicolae Zugravu, paroch gr. cat. în Uricani, rezultatul unei colecte făcute la credincioșii din acea comună în ziua de S. Nicolae 16 cor. 06 b.

La această sumă au contribuit următorii:

1) Nicolau Zugravu paroch gr. cat. 4 cor. 2) Ioan Besu inv. gr. cat. 2 cor. 3) Ioan Zugravu inv. pens. 030 cor. 4) Iovan Murgu 2 cor. 5) Nicolae Bulzan 1 cor. 6) Ioan Timișan 1 cor. 7) George Fireza, crâsnic 86 b. 8) Petru Condreș 60 b. 9) Petru Petrescu 60 b. 10) Ioan Zugravu 40 b. 11) Lascu Perhat 40 b. 12) Constantin Șandru 40 b. 13) Zaharie Timișan 40 b. 14) Stefan Danciu 20 b. 15) Mihai Condreș 20 b. 16) Ioan Cocola 20 b. 17) Ioan Făgaș I. George 20 b. 18) Nicolae Făgaș 20 b. 19) Nicolae Ionasc 20 b. 20) Maria Făgaș 20 b. 21) Ioan Șandru 20 b. 22) Nicolau Zugravu 10 b. 23) Dumitru Văgăun 10 b. 24) Zamfira Ionascu 10 b. 25) Ioan Maiser, crâsnic 20 b.

Suma totală: 52 cor. 58 b.

### Instalare de preot.

Feldióra, 25 Dec. a. c.

În ziua de 7 (20) Decembrie a. c. a fost pentru locuitorii gr. or. români din comuna Arpătac, (tractul Treiscaune) zi de mare sărbătoare, și de bucurie și mulțămire sufletească, având ocaziunea a primi în mijlocul lor, pe bărbatul, care cu dor ferbinte era așteptat de aproape 4 ani.

Iubirea, dragostea, însuflețirea și bucuria cea mare, ce a manifestat poporul român din Arpătac față de părintele și păstorul lor sufletec în mâinile și puterea căruia și-au pus încrederea alegându-l cu unanimitatea voturilor de paroch al lor, se vede din următorul raport despre festivitatea instalării lui.

Duminecă dimineața la orele 7½ sosesc trenul care aduce și pe d-l paroch Aurel Nistor împreună cu stămăbăla-i soție ficea parochului Moise Micu din Poiana Mărului, la gara din Feldióra. Aici au eșit întru întâmpinarea mirelui aproape toți parochienii din Arpătac, bărbați, femei, tineri și bătrâni, ceșta în căruțe în număr de peste 20, er junii pe caii lor ageri și împodobiți care de care mai mândru și frumos formau un frumos banderiu de călăreți. Mei erau parochii Moise Micu din Poiana Mărului I. Mereș din Bod împreună cu soțiile lor, învătătorii din Feldióra, directorul Ioan Sporea și Nicolau Ilie, apoi Ioan Vlădărean și alți mulți amici și cunoscuți ai d-lui Nistor.

În numele credincioșilor din Arpătac bineventeză pe d-l paroch Nistor în cuvinte alese parochul și fostul administrator al parochiei numite, I. Mereș, Puternice strigăte de „să trăească” isbucnesc din peiturile celor prezenți. Se adresează apoi d-l A. Nistor către credincioșii săi și către toți cei ce l'au întâmpinat, mulțămindu-le pentru frumoasa primire ce i-se face cu atâta dragoste și bucurie.

De la gara pornesc spre piața opidului Feldióra, unde este întâmpinat de muzica română, de comitetul parochial și de mult popor.

măsoasă cum era, îi pică dragă unui fecior de tatar, și acela, cât cu voia ei, cât peste voia ei, o luă și o duse în cortul cel domnesc, și o făcu crăiesă, cununându-se cu dânsa.

„Dumnezeu însă, căruia nu-i plăcu această faptă, nu o lăsa nepedepsită, ci pe când se jura înaintea altarului că va fi soție dreaptă și credincioasă, a prefăcut-o într-o gujulie mică și scârbosă, căreia i-a dispus dată: Călugăriță, pentru-că s'a încumetat a se măritata, călcând jurământul călugăriei, și Călugăriță îi dic și în ziua de azi”.

(Va urma.)

## Colinde.

I.

### Colinda păstorului.

Colo, colo dup'un deal  
Este-un biet de păcurar  
C'o turmă mare de oi.

Tôte oile zăcea,  
Numai una viorea  
Sta în loc și se ruga  
La măicuța Precesta  
S'o scotă din érn' afară  
La drăguța primăvară,  
La Crăciun cu lapte bun  
La Ispas c'un dulce caș,  
Și de-acum până 'n vecie  
Christose mărire ție.

II.

### Cântec de stea.

Ce vedere minunată  
Lângă Vifleim s'arată,  
Cerule strălucă  
Ingerul venia  
Pe rață curată.

Păstorilor din câmpie  
Le vestesce bucurie,  
Că într'un mic locaș  
Din acel oraș  
E sfânta Marie.

În colibă păstorescă  
Vrut'a Domnul să se nască,  
Fiul său cel sfânt  
Nouă pe pământ,  
Să ne mântuească.

Păstorii cum aușiră  
Spre locașul sfânt porniră,  
Unde au aflat  
Pruncul luminat  
Și îl preamăriră.

E Isus păstorul mare  
Turmă ca el, nime n'are,  
Noi îl lăudăm  
Și ne închinăm  
Cu credință tare.

(Din colindele coriștilor din Mediaș.)

Isidor Dopp.

III.

Sus în porța cerului,  
Este o masă de mătasă  
Der la masă cine șede?  
Șede, șede Dumnezeu,

C'un păher galben la mână  
Tot închină și suspină.  
Maica sfântă îl întreabă:  
— Dómne ce plângi și suspini?  
— Dómna cum noi suspina  
Astăzi e nascerea mea;  
Este om, de cum se scólă  
Lui Dumnezeu nu se rógă  
Și pe obraz nu se spală.  
Merge 'n crismă și se'mbată,  
Biserica e uitată.  
Cât de cât se șumenesce  
Pe mine mă suduesce.  
Am putere-a-l potopi  
Din crismă 'n veci n'a eși.  
Der mi-I milă de pruncul mic,  
Că rămân fără părinți.

Maica sfântă cuvânta:  
Mă rog Dómne cu rugare  
Omul băt are ertare  
S'a trezi și-a bănuși”.

(Vereșmart, comit. Sătmăr.)

Marióra S.



Și ore pentru-oe? Recunoștința față de interesul, dragostea și munca dezvoltată a d-lui Nistor ca fost învățător în Feldiăra a îndemnat pe popor a-i face onoarea această întâmpinându-l cu muzică și cu dragoste și bucurie. În numele feldiorenilor vorbește Ștefan Taus președintele comitetului parohial în scurte dăr pötrunđtore cuvinte urându-i ca noua carieră, căreia s'a dedicat să o pötă îndeplini în fericire până la cele mai adânci bătrânețe spre înaintarea parohiei sale. După ce mulțamesce d-l Nistor poporului Feldioaraan pentru atențiunea dată întâmpinându-l așa cu căldură, șirul de trăsuri și căruțe împreună cu mândrul banderiu de călăreți o ia spre drumul ce duce la Arpătac însoțiți de muzica română și de popor până la marginea opidului.

Ne vedem în fine ajunși și în comuna Arpătac, unde puținii rămași parochieni așteptau pe mirele lor înaintea porții triumfale ridicată la biserică purtând inscripția „Bine ați venit“.

Descăleacă la casa d-lui Nistor unde văduva preotăsa Nistor ne primește cu multă afabilitate și bucurie. După o scurtă pauză, se începe serviciul divin oficiat de Prea On. Domn protopresbiter Constantin Dimian, Moise Micu, I. Mereș și Aurel Nistor. Biserica era ticsită de popor, între cari am observat și mulți de naționalitate străină.

După terminarea serviciului divin d-l protopop prin o vorbire bine simțită se adresează către tinerul paroch punându-i la inimă împlinirea cu acurateță a misiunii sale de păstor și conducător al acestui popor. După-oe se cetesce aprobarea din partea Ven. Consistor archidieceșan și gramata metropolitană în cuvântul Aurel Nistor și în termeni caldi promise, că își va împlini cu sfîntenie și scumpătate chemarea sa pe cât de grea, pe atât de frumoasă. Mulțamesce înalt Prea Sfinției Sale D-lui archiepiscop și metropolit I. Mețianu și Prea Veneratului Consistor archidieceșan, cari s'au îndurat a aproba alegerea; mulțamesce d-lui protopresbiter pentru sfaturile bune ce i-le-a dat, și în fine mulțamesce parochienilor pentru încrederea pusă în densul.

Terminată partea oficiosă, ne-am întrunit în casele d-lui A. Nistor ca oșteți. Animația a fost — omițând or-oe alt calificativ — românească.

M. N.  
Esp.

## Lucruri bune.

Romuli, Dec. 1903.

Onorată Redacțiune!

Comuna Romuli se află în partea nordică a comitatului Bistrița-Năsăud. Hotarul ei formează granița între comitatul Bistrița-Năsăud și Maramureș. Este inconjurată de munți acoperiți cu păduri de brad, cari formează întăriturile acestei comune, precum nisele ziduri tari întăriturile unei cetăți.

Deci fiind astfel închisă, nu Vă veți mira, că dör de decii de ani din comuna această nu s'a prea audțit nimic în public, nu s'a scris apröpe nimic.

Fiind comuna hotărîșe cu Marmacia, nu este mirare, decât aici s'au strecurat mai multe lifte și lipitori de jidani, cari sug poporul până la mēduvă, lăsându-l mai mort și lipit pămētului. Astfel poporul român copleșit de mulțimea acestor lăcuste nesațioșe, cari ađi formează jumătate din locuitorii acestei comune, geme sub greutatețile lor.

Inteligența vădēnd starea deplorabilă și necazul poporului, a început a-l abate de la unele lucruri, cari îl fac să se ruineze, precum sunt: beutura, tērguirea unor lucruri netrebuincoșe și luarea împrumutului fără scop. Ca mai mult să pötă înfluița asupra poporului, l'au îndemnat să se intrunescă în o „Reuniune de cetire și cānt“.

În Dumineca din 13 l. c. O. D. Paul Chita preot, în predica sa compusă anume

spre acest scop, arătând într'un mod pötrunđtor folosul cărții și cum örbecă omul fără învățatură, i-au chemat pe ömenii, ca pe d. a. la 1 örä, să se adune la școlă și să se intrunescă în Reuniune.

După eșirea din sf. biserică, ömenii mișcați de cuvintele preotului, s'au dus cu toții la școlă, unde preotul a ținut o vorbire, prin care a îndemnat poporul la sprijinirea acestei societăți, atrăgându-i atențiunea la multele folöșe, ce le pot trage pe această cale.

Urměză apoi cetirea „statutelor“, cari s'au compus pe baza statutelor din alte comune, statutele se primesc și trimet spre aprobare, apoi se pöcede la alegerea dirigitorilor: Preș. O. D. Paul Chita preot, v. preș. Al. Terente notar, secretar T. Irimieș inv., bibliotecar N. Papp inv., casar N. Cărștea primar și 9 membrii în comitet.

Multă bucurie i-au cuprins pe toți, vădēnd că tata cu fiul alătura se înscriu de membrii, ca alătura să-și umple inima de poveștele bune și folöșitöre ce le vor ceti de prin cărți și foi. Poporul cu dor neastempărat a așteptat să se întempele această, ca să aibă unde petrece timpul în Dumineci și sērbătorii, cu lucruri bune și folöșitöre, și să nu fie siliiți a sta tötă ziua numai în crășma lui Juches. S'au înscris 60 membrii.

Nu trebuie să trecem cu vederea, că ideea la această faptă a fost deja lăpătată prin popor din partea învățătorilor, cari au adunat bătrâni și tineri la școlă, formând un cor, încă în anul trecut sub conducerea inv. T. Irimieș, care i-a învățat cāntările bis. pe cari cu drag le ascultă ađi poporenii.

Etă că s'au pus în praxă mijlöcele cele mai potrivite de a scăpa poporul asuprit din jugul întunecului și a jidovilor, căci ömör la ömör vröu să lucre și să se lupte în contra necazurilor și suferințelor.

Etă că vröu să se facă vrednicii de nepoții lui Romulus, după cum i-a numit odinioară fiul împărătesei Maria Teresia, Iosif al II-lea, cu ocaziunea unei vinätöre de mai multe zile, prin munții ținutului acestuia.

Laudă li-se cuvinte conducătorilor din această comună, cari se vede, că sunt conșciii de chemarea lor și să nisuesc cu puteri unite să scape pe popor de întunericul orbitor și să-l conducă la lumină și-l fac să fie demni de renumele strămoșilor lor de granițieri.

Er corul, care de altcum și-a pus desul de bună basă sub conducerea persoanei amintite mai sus, să mērgă tot înainte, ca prin cāntări lăudând numele lui Dumnezeu să-l röge, ca să le trimtă darul și ajutorul său, ca să pötă progresa în tot ce e bun, frumos și înălțător intru ajungerea la scop a Reuniunii și a poporului nostru.

Tris.

## Cestiuni financiare.

(Credite ieftine pentru țărănimie.)

Banii ieftini pe sēma poporului țöran — etă una din chestiunile cele mai arđötöre a timpului de față. Împrumuturi cu dobândă mai puțină, accesibile țöranului agricultor — este un lucru de dorit să-l realizăm în timpul cel mai apropiat.

Sărăcia se ține de om, ca scaiul de öie. Și decă suntem sēracii și pöte-că flămānđi și goi, nu ne prea vine a face glume. Öri-cât de sērac ar fi Românul, este sciut că numai greu să despărtesce de patria lui mamă și până are modru nu ia lumea în cap.

Nu vreau să dic, că băncile ar fi cauza că țöranimea a sēracii și că prin urmare ele ar fi cauza emigrării poporului țöran.

Cu töte acestea, decă vom privi nevoile mai de apröpe și vom cere cauza acestora șa trebui recunoscut de or-oe om cu tragere de inimă pentru sörtea poporului țöran, că plāngerile chiar și a celor bine situați materialicesc au și ele rostul lor și cuprind un adevör öre care.

Trebuie să recunoșcem că avem maila o sută de institute de bani, apröpe în töte centrele româneșe. Țöranul lipsit de bani nu se uită că cine fi dă banii, ci să i-se dea cât de în grabă. Cu töte acestea el

mai bucuos împrumută de la institutele româneșe fiind tractat mai cu blāndețe de cât aiurea și pe lângă această este fapt, că institutele nöștre de bani se bucură de bun nume la popor.

Nu dispun însă institutele de bani mai micö de numărul trebuincoș moment clientelei, și de aici urměză că țöranul este amānat, zile, săptămāni, ba une-öri și luni, până ce i-se plătesce valuta împrumutului votat. Astfel că se uredse omul de atăta pustie de așteptare și alergă aiurea după bani, ceea ce pe lângă pierdere de timp îl costă și jertfe materiale însemnate — și öri cât l'ar costa — ce-i pasă lui când lipsa îl bagă în datorii mari și multe. Și se întemplă, că ajunge une-öri pe mână cāmătarilor, resp. capitaliștilor, cari dispun de un „quantum satis“ tot-deuna — și trag apoi câte 50% ba și mai mult. Așa nevoile îl duc la sapă de lemn.

Țöranul nostru rar folosescă împrumuturile la întreprinderi de neguțatorie — prin urmare banul ajuns în mâinile lui nu mai circulază mai mult, întöcmăi ca și metalele nobile ce intră în imperiul Chinei.

După cum sciute unele din institutele nöștre de bani au început a reduce etalonul ađt la împrumuturi cât și la depuneri, și ar fi de dorit ca cât mai multe să urmeze exemplul acesta.

O politică economică sănătösă aduce cu sine o scărire a dobânđei la împrumuturi. În felul acesta vor scăpa în parte institutele mai micö de concurența celor mari și vor ajuta și poporului țöran.

T. T.

## „Călinđarul Plugarului“.

În editura tipografiei A. Muresianu, Brașov, a apărut „Călinđarul Plugarului“ pe anul visect 1904. — Anul XII.

Ca și în anul trecut, așa și anul acesta „Călinđarul plugarului“, fidel numelui său, intră în casele cărutarilor nöștri dela sate, ca prin învățatură și povește din ramura economiei, să le imbogățescă cunoscințele și să-i indemne la muncă rațională, servindu-le tot-odată de călăuză în viața practică.

Cei cari se vor grăbi a-și procura „Călinđarul Plugarului“, vor mai avē, în afară de această, privilegiu de a-și petrece cu el câte-va öre vesele și senine, cetind bucățile alese ce le cuprinde în partea literară și distractivă, în care se publică câte-va piese alese, anecdote, glume și povește.

Conținutul „Călinđarului Plugarului“ este următorul:

În frunte se află o ilustrație: (Orășul Brașov). Urměză cronologia anului 1904. — Regentul anului. — Sērbătorile și alte zile schimbătöre. — Calculul sērbătorilor mai mari. — Posturile la rēsăritenii. — Caracterul anului 1904. — Urměză partea strict calendaristică: cele 12 luni ale anului, la fie-care lună dându-se sfaturi asupra lucrărilor, ce are să le facă economul, care ține să-și pörte economia după töte cerințele. — Urměză genealogia domnitorilor din Europa. — Taxele telegramelor și postale. — Taxele pentru epistole. — Taxele pentru pachete și pentru porto-tarif după greutate. În partea această se dau numeröse indicațiuni cu privire la regulele de observat la trimiterile de scrisori, bani și pachete. — În rubrica timbre și taxă se arată, ce anume timbre și taxe se cer la tot felul de petițiuni, documente etc.

Rubrica tērgurilor e förte bogată. După datele oficiöse din nou îndreptate și publicate de ministeriul de comerț se arată tērgurile libere din Arđel, Banat și Țöra ungurescă, cu observațiunile necesare, apoi tērgurile din Bucovina, și un adaus la tērgurile din Bānat și Ungaria, precum și tērgurile aranjate după lună.

Partea economică a Călinđarului conține următörele articole scrise de colaboratorul nöștru economic d. I. Georgescu; anume: „Industria de casă — seceriș de örnă“, un articol instructiv despre marile folöșe ce le aduce țöranului nostru industria de casă; „Cultura prunilor“; „Ciurma cartofilor“; „Böla de gură și de unghii la vite“.

În partea literară se publică trei poezii alese: „Codrule Măria-Ta“ și „Doina“ de M. Eminescu, apoi „Cāntec românesc“ de G. Coșbuc. Urměză o istorisire förte interesantă: „Cuza Vodă și țöranii“, scrisă de colaboratul nöștru d. Gr. N. Coatu (Banca, jud. Tutova, România) într'o limbă neaoșe moldovenescă ce sēmănă mult cu limba ce se vorbește la România din Transilvania.

Urměză după această un interesant episod din viața directorului de școlē Gavril Munteanu, scris de G. Barășiu, și o caracterizare, de C. Boliac.

Se publică apoi Povește interesante și instructive, ör la urmă Anecdote și glume.

Partea restantă cuprinde anunțuri pe mai multe pagine.

„Călinđarul Plugarului“ costă exemplarul 44 bani + porto și se vinde la tipografia A. Muresianu, la librăria H. Zeidner Brașov (care are și depositul pentru vëndötorii de călinđare) și în töte librării. Așa în librării din Arad, Agnita, Blăși, Baia-mare, Bistrița, Caransebeș, Cernăuți, Cohalm, Elisabetopole, Făgăraș, Gherla, Lugöșiu, Mediaș, Oradea-mare, Oravița, Orăștie, Reginul säsesc, Sibiu, Sätmar, Sebeși, Timișöra etc.

Abonentii țöranului nöștru, pot să comande călindare de-odată cu reinoirea abonamentului.

## Stările în Banat la 1767.

(Memorandul lui Iosif II.)

De curēnd a apărut partea a III-a a scrierii „Din istoria Banatului Severin“ de P. Drăgălina.\*

În această parte autorul descrie rēsböiele între Austria și Turcia pentru eliberarea Banatului, până la 1767. Reproducem din ea ceea ce se scrie despre interesantul memoriu al lui Iosif II privitor la stările de atunci din Bānat:

La anul 1767 s'a înaintat împărătesei regine un memorandum subsemnat de mai mulți fruntași bănățeni și de mareșalul Soro. În memorandumul acesta sunt descrise abuzurile și fărădelegile organelor de administrațiune. Maria Teresia fiind neplăcut atinsă de cele ce se petreceau în Banat, dispuse ca fiul ei Iosif II să cerceteze gravaminele cu deamăruntul în fața locului. În pieptul lui Iosif bătea o inimă caldă pentru sörtea supușilor săi. Însotit de cumnatul său Albert de Saxon Teschen și de secretarul Nostitz, călcând la 20 Aprilie 1768 pentru prima dată pămētul Banatului, petrecu aici apröpe o lună de zile. Pötruns de înalta sa chemare a introdus într'un țiar cu mână proprie gravaminele locuitorilor și töte câte le-a văđut cu ochii și le-am experiat.

Notițele lapidare introduse cu mână proprie în țiar dovedesc genialitate, spirit înalt și pătrunđtor, care analizând prin prisma obiectivității chiar și lucrurile cele mai tainice, caută a scöte la lumină adevörul.

Despre Românii țöra dice: „că sunt reu tractați și că, fiind constrinși să cedeze altora casă și moșie, trebuie să se mute de la un loc la altul, ba chiar să emigreze adese-öri“. Arătând apoi scăderile

\*) Editura „Bibliotecii Nöștre“. P. Drăgălina „Din istoria Banatului Severin“. Partea III. Rēsböiele între Austria și Turcia pentru eliberarea Banatului până la înființarea regimentului valah-iloric 1658—1767. Caransebeș. — Prefăl 1 cor. 12 b. (56 cr.) (1 Leu 40 bani)



administrației, neînțelegerile și sfâșierile consilierilor din direcțiune și apostrofând justiția, numind-o barbară, face următoarea concluziune: „So kann es nicht bleiben, oder es geht alles zu Grund, bessere Verwalters und Räte, denn erstere sind sehr unnerfahren und mit Schreibereyen überhäuft, andere in Zank und Unordnung, dicke Köpfe und ein kurzes Gesicht.“

Cu ironie amintesc de Potemkinadele aranjate pe alocuirea de organele administrative. Așa d. e. arată, că la Lipova și la Capolnaș i-s'au prezentat coloniști din Gutenbrunn și din alte sate îndepărtate, ér pe Români, svonindu-se, că vor trebui să cătănescă și să plătescă contribuțiunii și mai grele, i-au făcut să fugă și să se ascundă în desimea pădurilor. Escamotarea s'a urzit pentru captivarea împăratului, anume: ca să-i procure plăcerea de a vorbi cu supușii săi în limba germană și probabil pentru-ca să-i arate progresul germanisării Banatului, spre care scop s'au fost cheltuit sume enorme din vistieria statului.

Iosif ajungând la Capolnaș și vădând cu ochii devastarea fără cruțare a pădurilor erariale, a fost cuprins de atâta mânie, încât a luat în itinerariul său următoarea notiță: „Die Walachen müssen nothwendig von den Wäldern wegkommen, und von Kapolnasch aus bis gegen Karansebes Teutsche angesiedelt werden, sonst seynd die Wälder hin“. Românii trebuie delăturați din apropierea pădurilor, și de la Capolnaș până la Caransebeș sunt a-se colonisa Germani, căci la din contră pădurile acestui ținut se vor nimici. S'a și fost proiectat strămutarea Românilor și înlocuirea lor cu elemente străine, dér din lipsa banilor și din cauza complicațiunilor de mai târziu proiectul nu s'a realizat.

Vădând cu ochii starea deplorabilă, la care a ajuns Banatul în urma atrocităților, comise cu locuitorii, convingându-se apoi despre neînțelegerile și certele dintre funcționarii, împăratul face următoarea notiță caracteristică: „Einen tüchtigen Chef oder alles Militär machen, oder nur die vordere Granitz, — und das übrige in kleinen Portionen verkaufen, jedoch also, dass die Domini terrestres denen Böhmisch oder Mährischen gesetzten unterworfen würden, ist meine Meinung“; adică, densusul pretinde a-se institui în fruntea Banatului un conducător energetic, său să se introducă de nou sistemul militar de guvernare, cel puțin ca pe timpul graniței. Petru curmarea abuzurilor, ce se comiteau de regulă la exarendarea moșilor camerale, propune: ca aceste să se împartă în porțiuni mai mici și să se vîndă, dér cu condițiunea, ca domnii de pământ să fie supuși legilor existente în Boemia și în Moravia; prin această dispozițiune a intenționat Iosif ameliorarea pozițiunii iobagilor, care în Ungaria era neasemănat mai amară, decât poziția celor din țările numite.

(Va urma.)

**O carte veche**

despre Românii din Transilvania și România.

Săptemănila trecute d-l Franz Pildner a publicat o serie de foiletoane în diarul săsesc „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“ din Sibiu, în care estrage dintr'o carte mare nemțescă scrisă la 1632 multe lucruri interesante referitoare la Ungaria, Ardeal și România.

Cartea, scrisă la 1632, s'a dat la tipar cu 42 ani mai târziu, adică la 1674, probabil fiind-că pe vremea când s'a scris, băntuia tocmai războiul cel mare de 30 de ani și tipografi n'aveau răgaz să stea de lucru. Ea cuprinde descrierea călătoriilor lui Martin Zeiler făcute în mai multe părți ale Europei, între cari și prin Ungaria, Ardeal și România. Călătoriile acestea le-a făcut Martin Zeiler între anii 1600—1620, prin urmare înainte de asta cu 300 de ani.

Cartea poartă, după-cum spune Pildner următorul titlu nemțesc: „Martini Zeilleri Styri Reisebuch und Beschreibung

vieler nützlicher Sachen durch Teutschland und angrenzende Länder; gedruckt in Strassburg bei Simon Paulli dem Buchhändler“ său pe românește: „Cartea de călătorii a lui Martin Zeiler din Stiria și descrierea multor lucruri folosite de prin Germania și țările vecine, tipărită în Strassburg la Simon Paulli, librarul“.

Pildner scöte din cartea această lucruri referitoare mai mult la Sasii, el nu spune însă unde se află cartea, ca să o putem consulta și noi, căci precum se vede ea conține multe lucruri referitoare la Români. Pildner din acestea nu reproduce decât foarte puține, bune și rele.

Până ce va pute așa-dér cineva să vadă cartea și să traducă din ea pe românește tot ce se refere la stările Românilor, cum erau ele înainte de asta cu trei sute de ani, trebuie să ne mulțumim cu puținul, ce găsim în foiletoanele lui Pildner.

Zeiler a utilizat la scrierea cărții sale, pe lângă experiențele proprii o mulțime de autori, 354 la număr, din cari Pildner citează și următoarele două cărți referitoare la România: „Leonhard Gorecius von dem Walachischen Krieg und der Walachey“ și G. a Reyehersdorf Chorogr. Transylvan. et Moldav“.

Pildner spune, că numai despre Ungaria și țările vecine a scris Zeiler în cartea sa un studiu de 20 pagini mari și anume despre trecutul istoric, datinele și moravurile popoarelor ce locuiesc pe aici etc. In acest studiu, de sigur, Zeiler va fi vorbind și despre Români. — Ce anume va fi vorbind, se va pute săci numai după ce se va afla cartea.

Vorbind despre puterea armată a principelui Transilvaniei, Zeiler scrie următoarele:

„Principele Transilvaniei pöte să adune în tabără în timp de 3 zile 25,000 de oșteni și a ocupa toate localitățile, ér întręga sa putere armată se pöte aprecia la 100,000 de ömeni. Nemții pot să adune într'o singură zi 10,000 de bușcași, ér parochiile lor trebuie să dea caii trebuincioși pentru transportarea tunurilor și munițiunii. Nobilimea ungară încă trebuie să dea un număr öre-care de oșteni. Valahii, cari locuiesc alături de celelalte trei popöre amintite, mai ales pe la granițele Ardealului, dau pe săpătorii de șanțuri“.

Tigani pe semne nu erau atunci în Ungaria și Transilvania, căci niciari nu se face de ei amintire. Nicî jidovi nu prea erau în totă Ungaria și Transilvania, căci nu se pomenește de ei, decât odată când se vorbește de orașul Eisenstadt. Vorbind însă despre Moldova și Muntenia, — dice Pildner, — autorul spune: „Aici sunt mulți țigani, ca aurari, potcovari, lăcătuși și musicanți, de cari are trebuință vodă, de și cântă miserabil din viörelle și fluerile lor.“

Trecënd de la Oradea spre Ardeal Zeiler scrie:

„De la castelul Telegd ajungem la satul Reff (Vadul de astăzi Tr.) și trebuie să trecem Crișul de 34 orî. In satul Feheteu locuiesc valahii seraci cari se hrănesc din banii botezului, ce-i capătă de la străini, căci este un obicei foarte vechiu, că orî care străin, care n'a mai fost pe aici trebuie să le plătescă câte ¼—½ de taler și chiar un taler întreg. Chiar și Stefan Bathori, fostul priucipe al țării, nu s'a dat îndărăt, întărind cu esemplul său acest vechiu obicei. Er cine nu plătesce rescumpărarea de bună voie, îl bagă ca în Iordan în apa Crișului. Urměză satul Sebeș tot românesc, unde se află păstravi.“

Nu scim decât s'a mai păstrat în părțile acelea vr'o tradiție despre obiceiul, despre care spune scriitorul neamț, că ar fi existat pe acolo înainte cu 300 de ani, adică că Românii de pe valea Crișului repede să fi „botezat“ pe toți străinii, cari nu voiau să-și rescumpere botezul cu bani.

Despre Feneșul de lângă Clușiu spune că e locuit de nemți, cari se ocupă cu agricultura și cultivarea vieii.

La Aiud spune, că Românii aduc multe monede din timpul Romanilor, pe cari le găsesc în ögöre și munți și le vënd în oraș.

De la Sibiu autorul a trecut la Rebnik (Rimnic), în apropierea căruia dice că se află vestitul Argus (mânăstirea de la Curtea de Argeș — Tr.) „Vestitul Argus, dice autorul, „este păzit de popi valahii Er încolo sunt numai nisce sate próste... Nobilii, cari se numesc boieri, se îmbracă turcesce și cu pălării unguresci, femeile lor poartă nisce legături înalte și înfășurate ca un fund din pânză subfire, își împodobesc urechile, pörul și pieptul cu tot felul de giuvaeruri și lăntșöre, bumbi, aur și pietri scumpe, ele poartă și inele. Fetele poartă și ele giuvaeruri și măneci largi ér în loc de legături în cap, nisce borduri mari său cununii.“

Despre preoții români dice autorul german că ei cetesc:

„Liturgia și evanghelia în limba armenescă (?), pe care ei o numesc sêrbescă, între mireni puținii sunt cari sciu ceti, și și mai puținii cari sciu scrie. Ömenii de rënd nu sciu nici rugăciunile, de unde și proverbul, că dincolo de Brașov s'a isprăvit „Tatăl nostru“. ...Pe cei morți Valahii îi bocesc și îi îngropă cu tot felul de superstiții. Le pun în sicriu un ac, ață, pețete de postav și pânză, un ban, pâne etc... aduc la mormânt mănecări, pe cari le iau cu sine popii și le consumă pentru sufletele celor morți... Vechii locuitori erau numiți Daci de cătră Romani. Acuma locuiesc aici Ruși, Tătari, Sarmati, Rați, Armeni, Bulgari, Nemți din Ardeal, călugări catolici și mulți țigani. Și deși popörelle sunt diferite și au si religiuni diferite, ei imităză totuși limba valahă său corump limba și îmbrăcăminta romană“.

Despre Codlea dice că e sat mare și bogat german, tot așa și Rîșnovul. Brașovul este oraș frumos, fortificat, cu case de pötră, bibliotecă mare și școlă bună. In cetate locuiesc numai Nemți, cari sciu însă și unguresce și românește. Aici este apă bună și se trăiesce ieftin. Se fabrică postav și cisme roșii pentru unguröice. Are trei cartiere mari, mai mari decât însăși cetatea, între cari unul locuit exclusiv de Valahi, cari își au bisericuța lor și popi de religiune sêrbescă.

Oniță.

**Ospitalitatea României**

Nu trece ocaziune, ca foile unguresci șoviniste să nu se plângă, că Maghiarii ar fi rău tratați în România. Cât despre Jidovi, ei umplu lumea cu asemenea plângeri neîntemeiate. Din când în când și foia jidano-germană din Bucuresc capătă poftă de a cânta pe aceeași cordă, pe când scuit este, că Germanii din România trăiesc acolo ca în sênul lui Avram.

Nu mai înainte c'un an societatea germană de cântări, „Liedertafel“ și-a serbat jubileul de 50 de ani. Cu această ocaziune a rostit un discurs ce l'am fost primit mai târziu, d-l C. Alesandrescu, subdirector al „Monitorului“ caracterisând cu colorii vii ospitalitatea română și arătând felul cum cugetă Românii din România despre străinii, ce s'au stabilit la ei în țară.

După o introducere în care spune, că nu e autorizat de cineva, ci vorbește numai în numele său propriu, d-l Alesandrescu dice:

Am auzit pe ilustrii domniilor vöstre öspeți, cari au luat cuvântul și au mulțumit „României“ în numele lor și al patriei lor pentru ospitalitatea ce li s'a dat.

Nu mă îndoiam — ca acești amici sinceri ai noștri, demnitari, reprezentanți de stat și profesori universitari — Fari, ai luminei germane să nu recunoască cu francheță meritele leale și generositatea sinceră, ce această țără bine cuvântată de provedință, ntre-ce pentru toți cu aceeași devisă: „libertate, egalitate și fraternitate“.

Cuvintele căldurose care s'au rostit și nobilele sentimente cari s'au maniș-stat aci, ne mândrește naționalitatea noastră și ne întărește în credință și în iubirea apröpelui nostru.

Acum să-mi fie permis a mă adresa domniilor vöstre scumpe öspeți cari ați venit din locuri depărtate și ați străbătut marea și munții să veniți în România — ca să vedeți cum trăiesc frații vöștri, — dîsa colonie germană în pământul nostru unde crește la rațele calde ale sörelui — flörea binelui, care cu toții o gustăm.

Acum scumpi öspeți, când v'ați vödut cu colonia de aici — când v'ați îmbrățișat cu dor cu lacrimi, frații, surorile și întręga familie, ea a putut să vă spuie adevărul traiului care l'a avut în mijlocul

nostru și decât v'e-o dată a fost supărată de ceva.

Colonia germană nu a venit aci ca o colonie pribegă părăsindu-și patria pentru a căuta norocul și îmbogățirea ei prin aventuri. Din contră ea s'a format din ömeni onști din profesiuni cari au muncit din greu pentru existență și pentru familie.

Decimii de ani au suferit nevoile timpurilor critice, ca munca lor onestă și progresul să ajungă la nivelul dorit de astăzi.

Femeia germană s'a mulțumit cu puținul și când a fost chemată să devie „Mamă“ s'a resignat în totul.

Copiii și-a crescut cu dor, i-a instruit ca să-și iubescă familia să adöreză curil unde au vödut lumina, să fie bravi la nevoi, harnici, conscientioși, onști și caracterul nobil să-i predomine în întręga lor viață.

Er în örele de întristare și de durere să-și aducă aminte de cântecul cântat de strămoșii lor, odinöira, pe malurile Rinului când lebeda conducea pe „Lohengrin“ cu barca, ca să acosteze destinul mării al Germaniei.

Acești ömeni neobosiți, cari lucröză ziua și nöptea cu atăta cinste și corectitudine, fie-care după profesiunea sa nici-odată nu s'au plâns, nici-odată n'au protestat, nici-odată n'au cerut onoruri, demnități, decorațiuni și multe altele... după cum cei alți, cari nu sunt în condițiunile lor, și nici, în ceea-ce privesc caracterul și nici ca onorabilitate.

Acestia... — pe care nu-i numesc, îi cunösceti prea bine, căci ei formöză asociatiia, care în ochii lumei civilisate ne defaimöză, aruncându-ne cele mai teribile calificative de schingiuitori, de persecutori de barbari, și de cruzi.

Acestia nu sunt amicii României — ei sunt copii vitregi, copii bolnavi și rău-tăcioși din fire, cari caută norocul și îmbogățirea pe toate căile posibile și imposibile demne și nedemne, căci armele lor sunt uneltele de corupțiune, avënd ca devisă: „Scopul, scuză, mijlöcele“.

Dér decât va fi vorba de drepturi politice, ei bine, D-Vöștră Germanii de aci ați fi cei dintăiți, care le-ați merita — deși nu le cereti pentru-că D-vöștră a-ți adus în această țără capitalul, munca și o cinste personificată, ér nicî decum banoruta, de care Românul altă dată nu avea cunoscință.

Vă încumbă datoria să mărturisiti fraților vöștri, decât în România ați fost vöodată batjocuriți, persecutați, loviți în interese familiare său religioze, dorim acesta să se scie de tot ce este german de la un capăt al lumii până la celalt.

Trebue să se scie că voi Germanii, cari formați nobila colonie ați găsit aplicate în țera noastră cuvintele lui Hristos: „Am fost flămând și mi-ați dat de mănecat“ — „am fost însetat și mi-ați dat de böt“ — „am fost gol și m'ați îmbrăcat“.

Această doctrină creștină — ați găsit-o ca și alte naționalități în această țără însă pe când unii s'au arătat cu inima și sufletul în cea mai négră ingratitudine — voi iubiti germani tot-déuna ați împärtășit cu noi binele ca și răul bucuria ca și durerea.

D-l Alexandrescu aduce elogii superioriității culturai germane și dice: „Inima noastră, ospitalitatea noastră este mai mare, pentru că noi iubim pe toți ömenii de-opotrivă — dér avem și noi reserva noastră pentru aceia cari n'au caractere curate și cari nu sunt demni de aceea ce le oferim. Mai cu sémă de toți aceea, cari voiesc să se atingă de pactul nostru fundamental și de scumpa noastră religiune de răsărit, religiunea strămoșilor și părinților noștri. Apoi cont-nuă:

Trăescă dér membrii cari compun societatea „Liedertafel“ fiind-că lor li-se cuvine onöză și recunoscință pentru munca uriașă ce an depus, finënd aprins focul sacru al existenței societăței.

Er o salutare retrospectivă de venerație trebue să depunem la adresa primilor fondatori cari au întrunit acest buchet de ömeni, intelectuali ai culturai și ai cântărilor germane din totă lumea.

Vedeți!... priviti!... admirați drapelele germane cât sunt de frumoase, cât sunt ele de bogate și brocate în fire de aur — cu câtă măestrie ele sunt lucrate — pentru a reprezenta lumei întregi amorul de patrie cultura familiei și idealul sufletelor mari.

Priviti-le cu câtă mândrie se înfățișöză înaintea noastră, cât sunt ele de măiestöse și impunötore de respect și de ordine.

Dér varietatea colorilor, aci alb, aci roșu, galben, negru, verde, albastru, dând un aspect cu totul feERIC ochilor noștri, cari au nesațiul de a privi cu drag și iubire.



România le privesce cu fruntea senină și le binecuvântază cu profunditatea gândirilor sale. Căci României îi plac drapelele lunei întregi și aceste nobile sentimente îi înalță idealul peste alte națiuni și mai bătrâne.

Cu regret însă trebuie să o spun, că sunt locuri, unde aceste drapele naționale, unde aceste culori frumoase ale naturii, nu pot avea existență, viață și libertatea, pentru-că cutele lor de panglice s-au debutat să fie purtate și să fâlșăie ca vulturul în sbor.

Acestate întuneacă vederea unora și măhnesce sufletul de amărăciune altora. — Drapelul care este simbolul credinței în timp de pace și în război, — acolo el trebuie să lăucească la întuneric, la închisoare, ca să înăbușe patriotismul național al individualității.

Ah!... vor veni timpuri și mai bune — timpuri de lichidarea socotelilor și atunci guvernarea acestor locuri, ca să nu dio state, vor veni la sentimente mai bune ca să cunoască erorile și asuprirea de aici.

Se apropie ora solemnă, când aceste serbări memorabile se vor termina, căci mai sunt trei ore care ne desparte unul de altul.

Pentru aceea Vă duc vouă Germanilor de la Rin, de la Tisa, și vouă Saxonilor și intimilor din Rîșnov — că eu nu fac diferență de D-vastră după state — ci pe toți de unde veți fi vă numesc Germani.

Ați venit în număr de 400. — Ei bine! eu vă rog împreună cu mulții români ca mine, pentru o altă serbare să veniți încoercit mai mulți în România, care este mică — dăr care este mare ca inimă, ca suflet și ca ospitalitate.

Numai aici drapelul vostru va putea fâlșăi în libertate, numai aici conștiința voastră va fi liberă ca și vorbirea ca și cugătare.

Acum când plecați și părăsiți această casă, care vă este scumpă, ca să treceți hotarul pentru a merge la căminul familiei vă rog să spuneți la ai voștri și la lumea întreagă, cum trăiesc și cum este iubită în România colonia germană.

Pentru aceea dăr se ne iubim cu toții să cântăm cu toții... cum iubesc și cântă germanul.

Oratorul încheie cu o urare la adresa dinastiei române și a dinastiilor germane.

### Doctorii și babele.

Căscatul umblă din om în om. Asta o scie Românul de la țără. Scie că rîia se ia de la un om la altul. Atăta. Căscatul și rîia sunt singurele rele pe care le scie el că sunt molipsitoare. In colo nimic. Ba, se nu mint, mai scie un fel de molipsire, dăr această e din nărul credințelor deșarte. Când își caută el talismanuri împotriva gusei, a frigurilor, a brăncei, cel ce scrie vorbele întorse pe bucățica de hârtie, trebuie să fie așa și așa, că decă nu e, atunci bôla pe care o alungă, se întorce și se lăgă de el. Adecă, se molipsesc de guse — ori de scrintitura vre-unui os.

In felul acesta, al superstiției, scie și țărănul că bôlele „se lăgă”. Are și o vorbă frumoasă despre cel nerușinat: „se lăgă de cel sănătos, dăr țărănul nu scie nicl cum, nicl de ce. Poți să-i cânti de o sută de ori, că bôlele au semință, și că cine ia de la altul semință bôlei, ia și bôla. Asta nu-i întră în cap. Bôlele pentru țărăn vin așa ca trăsnetul din senin. Bine înțeles, pricinl găsesce el destule, ba că bôla vine din babele vrășmașului, ba din Sfinte, ori din lele, ori fapt și dat, ori din aruncătură, ori că i-au trimis-o dușmani, ori că i-au făcut pe ursită, fie cu ulceia, fie cu cușitul, și mai scie eu din ce. Tot pricinl isvorite din nebunia cea fără de lăr, din superstiție. Câte-odată și unii călugări, mai ales din cei cu hagiolic, care nu-și prea cunosc țința învățăturilor, sunt de vină la asta. Prea dau ghes Românului, că diavolul e tare și mare, și din prea mult zel sperie pe om cu necuratul, așa că diavol aqđ, diavol mănă, țărănul începe a crede mai mult în dracul, de cât în Dumneșeu. Ba une-ori chiar unii dintre bătrânii preoți scriau talismane de Samoă și de friguri și de buba neग्रă și de tot felul de obrintel, și în loc să ducă pe țărăn cătră lumină și adevăr, îl duceau spre întuneric și necredință.

Bôlele sunt deci ori de la necuratul, ori de la Dumneșeu, dice țărănul. Trimise de adreptul, cum se trimite scrisorile pe o

anumită adresă. Pornind de aici țărănul, nu pôte să înțelgă molipsirea. „Tot numai unde vrea Dumneșeu”! dice el. Și „când vré Dumneșeu”. Cine are dîle, se ridică, cu lăcuri, ori fără lăcuri, căci nimeni nu móre cu țile.

Mai nu e țil, se nu cetiți, că primarul din satul cutare ori cutare a fost pedepsit cu reținerea lefei pe o lună ori cu alteeva, fiind-că n'a declarat vre-o bôla molipsitoare de vite ori de ómeni, ivitá în sat. Sunt bune pedepsele acestea, căci pedepsa n'are scopul să te bată pentru-ce ai făcut, ci ca să înveți minte și să nu faci și de alta-dată. Sunt bune, dăr — până una alta nedrepte. Primarii sunt țărani, și ca atari nu pot înțelegé, de ce se pui soldat să páznească bordeiul, unde e bolnav de scarlatină de ce se nu lăși o vită sănătósă să bea dintr'un loc cu una bolnavă? Că se ia bôla? Astă o spun doctorii. El o știe alt-fel. Scie că bôla o trimite de-adreptul Dumneșeu, personal, fie-cărui în deosebil, și că ea e hotărítă de Dumneșeu, șea o bătaie pentru vr'un păcat. Acum, ce caută doctorul aici? Când Dumneșeu vrea și vré, doctorul crede că pôte opri pe D-șeu să facă ce scie? Adecă, Vodă da și Hincul ba? Judecând astfel, țărănului șe-se pare doctorul ca un răsărítat împotriva vrerii lui Dumneșeu, ca un păgân ateș, care se încercă să încurce mersul soșii. Noi așa dicem, că țărănul e „ignorant” și că n'are înceredere în doctor. Ah! decă ar fi numai atăta! Incredere! Lucrul e cu mult mai adenc: țărănul fugé de doctor, nu pentru că nu se încrede în el, ci pentru-că îl ur-gisesc, precum un fanatio religios urgisesc pe un apostol, pentru-că amestecarea doctorului în vrerile lui Dumneșeu i-se pare o blasfemie.

Acestate sunt conclusiunile țărănului, și sunt consecvente și logice. Pornesc însă dintr'un punct neadevărăt, în care se amestecă superstiția cu credința religiósă, cu tradiția și cu fatalismul, cu felul țărănului de a fi și de a gândi, așa că acel punct neadevărăt n'o se-l putem noi descurga așa cu una cu două.

Dăr atunci, de ce nu i-se pare țărănului, că și baba descântătoare s'amestecă în vrerile lui Dumneșeu? Și, în genere, de ce mai caută lăcuri, cari îi sunt de prisos ori de se vindecă, ori de móre, câtă vreme e hotărít de mai înainte ce are să se întempe cu bolnavul?

Se caută cu babele și se încred în ele, tocmai pentru-că acest lucru e consecința naturală a credințelor lui. Eu o spun și sunt sigur, că decă preoții ar fi prin sate doctori, țărănul s'ar încrede în doctoriile de care acum fugé. Preotal ar ajuta la bôle, lucrând alături cu Dumneșeu, așa judecă țărănul, și nicl nu pôte judeca alt-fel, fiind-că e strins în lanțurile sistemului șeu de credințe metafisice-religióse și n'are nicl o pucință de a judeca altfel. Țr babele pot ajuta la bôle, fiind-că lucréză alăturl cu puterile superióre omului, — nu numai cu Dumneșeu, ci mai ales cu puterile demonice, supra-naturale, ori chemându-le să facă binele, ori trimitându-le să facă rëul, ori asmuțind pe una contra alteia. Vedeți, că puterea cea binevoitoare omului, în descănțele, nu e Dumneșeu — căci Dumneșeu scie și se lăbată, se bată cumplit; nefericirile omului sunturgia și pedepsa lui, ineurile, grindina, sunt bătaia lui, etc. — ci e Maica Domnului, care tot-déuna aude pe cel ce se „vaită și se olicăescé” și scobóră pe scară de argint și ia de mână se bolnav și-l duce și-l scaldă, și-l apără de moroiu și strigoiu, de iele și de tôte relele. Puterea vecinic răsbunătoare a rëului în descănțele nu e D-șeu, nicl Sf. Marie, căci ea face numai binele și nu se răsbună, ci e sfântul Ilie, care alărgă tunând și fulgerând după draci. Babele au puterea de a chema aceste puteri ceresc, doctorul n'o are. Așa crede bolnavul, așa crede baba, deci amândoi stau într'același cerc de sciință și de credință; doctorul vine cu alte „comedii”, ca un străin nepoftit și neinițiat, care întră în cercul unei societăți mistice în mijlocul unei coșurațiuni. Dați-l afară, strigă con-

juratii. Profanare, trădare și mai sciu eu ce.

E limpede lucru, că noi cu rëul nu putem apropia pe țărăn de doctor, că nu putem cu rëul să desrădăcăm credințele metafisice ale țărănului, nu cu batjocură și cu ocară și nu cu pedepse vom pute schimba sufletul țărănului și convingerile lui. O să sufere și pedepsa și ocară și batjocura, și cu atât mai adenc se va desohide prăpășia între el și doctor. El nu pôte să facă altfel, deci, luând luorul așa, când e pedepsit el se simte un martir, și intr'adevăr este, și printr'asta ne facem rëu și nouă și lui, că-l îndepărțăm de lumină și-l întărim în îndărătnicia cea inerentă cu necesitatea felului șeu de a fi.

(„Albina“)

G. Coșbuc.

### Legenda șorecelui.

„Apa la matcă, omul lă tępă” — povestea vorbii:

Un șorece — odată vrednic la strins pe unde a găsit și bun, de adunat pe unde a aflat, a făcut într'al șeu coprăc mișuni multe, mai multe ca toți șoreci din lume. Apoi găurise șorecele pământul pe de de-sub din mișună până în mișună, și se plimba pe sub pământ, din mișună în mișună, scil cum?... ca Vodă al beznei prin gangurile iadului...

Și i-a venit — șorecelui — să se însóre. Și vedându-se mai bogat, ca ori-care din sat, în gând și-a pus să ia fată din neam de sus „tare-mare”, nu ca neamul șorecesc „mic și de nimic, de-l pradă și un pisic”. Așa s'a dus de-adreptul la sóre și a qis:

„Sóre luminate mă închin cu sănătate. Mie mi-a venit vremea de căsătorit, depotrivă n'am găsit. Că sunt tare bogat, ca nimeni din sat, dăr nărul meu șorecesc e mic și de nimic, de-l pradă și un pisic. Și gândind am socotit că tu ești mai potrivit. Că ești tare mare pe pământ și pe mare. Tu în lume strălucesci și tôte le încăldesci: Dă-mi fata să mă însor, și 'mi fi apărător”.

Și sórele răsunde: „Da, în lume strălucesc, pământul încăldesc, cu mine în lume tôte rodesc. Dăr nu sunt eu cel „tare mare pe pământ și mare”. Uite, colo, nor cât pumaul, decă vine în dreptu-mi numai unul, mie imi taie razele, mi-se ia puterile. Norul dăr e tare — mare. Du-te cere-i fata ce o are”.

Șorecele dus cătră nor a qis: „Norule ploios, vin la tine bucuros. Tu ești tare — mare pe pământ și mare. Că sub sóre când te pui, totul pe pământ rępui. Dă-mi fata să mă însor, și să-mi fi apărător”.

Țr norul a răsuns: „Da, sub sóre când mă pui, ce-i pe lume tot rępui. Pământul înveselesc și cerul cutropesc. Țr când mă întărít lumea inspăimânt, trásuind și fulgerând. Dăr nu sunt eu cel tare — mare pe pământ și mare. Că de suflă un vântișor, mă gonesce binișor. Mă împarte, mă desparte și mă duce prea departe. Până mă înfundă, de nu rămân nicl de rudă. Vântul dăr e tare — mare. Du-te cere-i fata ce o are”.

Șorecele dus cătră vânt a qis: „Vântule zorliule, tu ești tare — mare pe pământ și mare. Tu suflând ușor, spargi, gonesci pe nor. Dă-mi fata să mă însor și-mi fi apărător”.

Țr vântul i-a răsuns: „Da, eu norii îi gonesc și cerul limpedesc. Slobod raza sórelui, dreg cărarea drumului și înfloresc fața pământului. Țr când mă ridic, totul în lume stric. Ce e verde se usucă și totul la pământ se culcă. De mă fac furtună, lumea geme, cerul tună, marea se ridică și țipă totul de frică. Dăr nu sunt eu cel tare — mare. Veđi ce-l munte înalt și țepoșat? — De când lumea s'a ivit, neslăbit eu l'am isbit. L'am suflăt, l'am biciuit — mi-a fost gândul să-l rępurn! Dăr nimic n'am isprăvit: el stă tare pe al șeu tron! El e tare — mare. Du-te cere-i fata ce o are”.

Și la munte dus șorecele a qis: „Munte 'nalt și lădat. Vânturi te-a suflăt, nu te-a rępurnat, furtuni te-au isbit și nu te-au clintit. Tu ești tare — mare pe pământ și pe mare. Dă-mi fata să mă însor și

mânt și pe mare. Dă-mi fata să mă însor și imi fi apărător”.

Țr muntele a qis: „Da, vânturi m'au suflăt, nu m'au rępurnat, furtuni m'au isbit și nu m'a clintit. Ape m'a înecat, nu m'au scufundat. Sóre m'a pripit și nu m'a topit. De fulger cuprins nu m'am aprins. Și tot nu sunt cel tare — mare.

„Că acum și nu de mult aici la mine a sosit nisce frați de ai tēi micl, mēruntă șoriciei. Unii ară, alții sapă. Unii întregu găresc, alții în urmă scormonesc. M'a arat m'a găurit, temelia m'a slăbit. Și acum mă tem că și fără vânt mă rępurn! — Voi, șorecii, sunteți tari și mari.

„Du-te dăr te însóră cu fată de pe a ta țără și-ți alége după alean fată dintr'al tēu neam și ia-ți ție soție fată crudă din a ta rudă”.\*

Preot P. Stănescu.

### Bărbatul, muerea și scriptura.

Intr'un sat de munte trăia o pareche de ómeni; bărbatul cucernic și cunoscător în ale scripturei, femeia rea și pricinașe, lucru mare. Pentru cea mai mică greșală a bietului bărbat, ea îl ocară și înfrunta, până îl puse binisor sub călcăi.

Când bărbatul nu găsia de mănecare, borborosia cuvinte din scriptură și dicea muierii: Nu face nimic muere, că „omul nu trăescé numai cu mănecare, ci și cu cuvântul lui Dumneșeu”. Când femeia venia turtă de la cârciumă, omul nostru îi feria din cale și dicea: „Vinul înveselesc inima omului”. Dimineța bărbatul se scula de cu vreme, ăr femeia zăcea în pat. „De nôpte mănecă sufletul meu spre Domnul”, dicea el, ăr femeia cătrănită că-i strică somnul, îi arunca ulciorul cu apă în cap, la ce bietul om se mulțimea să dice: „Vedénd Dumneșeu rēutășile lumel, a înecat'o cu apă”.

De la o vreme începú să se pună pe gânduri bietul om. Vedénd, că cu scriptura nu ajunge departe.

Intr'o țil de ger cumplit femeia îi închise ușa dinaintea nasului și-l ținea afară. Inzadar striga el: „Deschideți boeri porțile”, căci haranca de femeia nicl grija nu-i avea. De jumătate înghețat se duse la popa în vecinl, și-i povesti traiul ce-l duce cu muerea, precum și mijlôcele ce întrebuințase spre a-o domoli.

Popa om cuminte: „Ei bată-te norócele vecine. Apoi de ce nu întorci fóia, să veđi că la Scriptură mai scrie și altfel. Du-te acasă, pune-i mâna în păr, scutură-o sdravén și qil din gură: „Puș'ai pe capul meu cunună de pētră scumpă”. Apoi să iai biciul și să-i tragl până te-i osteni, qicénd: „Cu biciul de foc i-a gonit pe ei”.

— Sărut mânil părinte, qise bietul creștin. Care se duse acasă și făcú cum îl învăță popa.

„Aoleo, bărbate, lasă-mē” sbiera femeia. „Ce-ai făcut, părinte, de ce ai dat altă carte bărbatu-meu? Arđ'o focul, că rēu mai învăță în ea”.

Și de atunci înainte scriptura fostă lă: pentru nabădăioșa femeie....

## MULTE ȘI DE TOȚE.

### Neghiboul

Primarul orașului Calais (din Franța) povestea următoreá anecdotă, întâmplată acum 20 de ani în urmă și al cărei urator a fost un diarist francez.

Intr'o țil, o pareche tinēră urcă scările primăriei. Scara era cam îngustă și reala urcare.

Viitorul soț, călcă fără să bage de seamă, rochia viitôrei lui soșii. Acéstă s'a întors strigând:

— Neghibule!

Tinērul se inclină continuându-și drumul. Când se aflără înaintea mea, deschisei cartea și qisei cu o voce adencă și ceremoniósă:

\* Poporul întrebuințéză povestea acéstă acolo, unde e să combată vijul unui fel de mândrie, care face pe unii să-și dispreguesc nărul și pe cei de-o potrivă cu sine, și caută să se încetescă cu persoane de alte condițiuni mai înalte; dăr nereușind, rămân de rușine.



— F... voesci să iei de soție pe d-șora Jeanne A... aici de față!

— Nu sunt atât de neghiob! a răspuns viitorul soț...

Înțelegeți scena petrecută! Mamele leșinără, tații arătau pumnii. Chiar eu eram mișcat, scandalizat ca magistrat, atins ca tată de familie. Am închis cartea, și am chemat pe cei doi tineri, martorii și părinții lor în cancelaria mea căutând să tootim cumva lucrul. Dér, era cu neputință. Îi plăcea mai bine să rămână neînșurat. Neputând să-l conving, mă siliți să satisfac amorul propriu al unei fete, dojenind pe mirésă pentru-că l'a ofensat așa de greu pentru nedibăcia ei.

Ea era cât p'aci să plângă, dér sfirși prin suris. Se înduplecară în fine și am hotărît de astă-dată, ca tînăra să respingă pe mire, pentru a nu-i ieși vestea, că a fost ea refusată de mire.

Incepurăm din nou cerimonie. Deschiseu cartea și reînoui întrebările obișnuite.

— F... voesci să iei de soție pe d-ra A... aici de față?

Mirele suriđend răspuns:

— Da.

Veni rëndul miresei. Ea trebuia să răspundă „nu“, după învoială. Când am întrebat-o, a răspuns „da“.

Tótă lumea rămase uimită ca și mine. Eu începuî să rostesc cuvintele sacramentale:

— În numele legii, sunteți căsătoriți! El supărat dișe:

— Asta e o curată înșelătorie, nu ne-am înțeles așa, acésta nu pôte să fie de loc serios!

Inchisei repede cartea, și cu o voce impunătoare îi replicai:

— Totul e serios, d-le, aici nu se înșală, bagă de sémă să nu înșeli d-ta pe soția d-tale.

De altmintrelea, băiatului îi era dragă fata și uită că fusese jignit în public.

— Caută și nu mai fi așa de stângaci! — i-am diș — în raporturile cu soția d-tale, căci, decă este iute de fire, veđi prea bine, că nu e și stângace.

El a înțeles lecțiunea ce a căpătat-o, nunta fú veselă și căsătoria fórte fericită.

**Prelungirea vieții.**

Un medic american a atras atențiunea lumii științifice din New-York și Philadelphia prin descoperirea — de nu o fi o pretinsă descoperire — a unui serum, care are de scop prelungirea vieții omenești. Prin ajutorul acestui serum, omul ar puté să atingă media de 100 ani cu minim de slăbiciuni. Cum a procedat medicul nostru a ajunge aci? Fórte simplu!

A observat, că unele animale trăesc mult, astfel: corbul, papagalul, elefantul, crocodilul, brósca țestósă etc. Naturaliștii pretind, că trăesc două, trei până la patru sute de ani.

După-ce medicul a studiat bine exteriorul lor, le-a făcut și un studiu sistematic interior și a constatat o particularitate caracteristică: că posedă capsule surrenale fórte dezvoltate. Capsulele acestea sunt nisce glande de secrețiuni interne, puse lângă rinichi. Nu se scie cu precisiune la ce servesc, dér se scie, că decă, ele ar lipsi séu ar fi atinse de vre-o bółă organismul s'ar stinge. Prin urmare ele au mai mare importanță pentru viață, decăt arată mărimea lor. La animale decă capsulele surrenale au o deosebită dezvoltare. Urmarea este, că secretéză un elixir de viață interior, ér corolariul ar fi: Decă glandele nóstre nu ne dau elixir suficient fiind mic și atrofiat să usăm de sucule glandelor luate de la animalele cu o viață lungă. Să facem injecții cu serum și vom reuși a ne conserva tinerețea sănătaea, și a ne prelungi o viață robustă și voinică.

D-rul Hatch a făcut deja experiențe; e injectat mai multe persoane debile și usate. Persónele supuse magistralei experiențe a d-rului n'au trăit se înțelege o sută de ani, căci experiența e de dată recentă, dér e probabil să trăescă cât corbul și biblicul Mutasalem. Chiar decă nu

vom trăi atâta, tot e bine, că din anemice vor deveni tinere robuste și mai ușurele la chimir. Dér mai scii? Reclama americană pôte să prindă!

*Cei ce suferă de soldină și reumatism întrebuințéză diferite mijloce, fără de a urma după consiliul medicului de casă. Este de obște cunoscut, că atât medicii, cât și bolnavii au recunoscut alifia lui Zoltan, ca un mijloc probat contra soldinei și reumatismului în așa măsură, că bolnavii de 15—20 ani, cari au folosit diferite mijloce, după câte-va fricțiuni s'au vindecat. Acésta o dovedesc mulțime de scrisori de mulțumire, și declarații autentice ale medicilor despre rezultatul obținut în spitaluri din capitală și provincie, pentru farmacistul Bela Zoltan din Buda-pesta, unde se capétă alifia cu 2 coróne sticla.*

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.  
Redactor responsabil: Traian H. Pop

**BIROUL AVOCAȚILOR**

W. A. Macedonsky

și

Nicolae Andrei Popovici

doctori în Drept

Nr. 9 Strada Doamnei Nr. 9.

București.

óre de consult 9—11 a. m. 5—7 p. m.

Consultațiile se pot da în limba franceză, germană, ungară și rusă, corespondențele asemenea. Biuroul se însărcinéză și cu încasări, informațiuni comerciale și executări de sentințe.

**Intr'o cancelarie advocațială** află aplicare ca concipient un tînăr român-jurist, care se cunóscă perfect limba maghiară.

A se adresa la Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Nr. 19771—1903.

**Escriere de licitațiune cu oferte.**

În scopul predării lucrărilor pentru edificarea unei case nówe pe séma vigililor de pădure în Curmătură, cu prețul de 5246 cor. 48 fl. se va tînă la 14 Ianuarie 1904, 10 óre a. m. o licitațiune cu oferte, în oficiul economic orășenesc.

Condițiunile de ofert și de contract, planul și preliminarul de spese se pot lua în vedere până la ziua de licitațiune în oficial economic orășenesc, înainte de améđi, pe timpul órelor de oficiu.

Brassó, 16 Decemvrie 1903.

1—2.(1197) Magistratul orășenesc.

Nr. 2334—1903.

**PUBLICAȚIUNE**

În sensul §-ului 203 al Inaltei ordinațiuni a Ministrului de interne Nr. 128000—1903 se provóca cu excepțiunea taților și a mamelor, totți tutorii și curatori, cari nu sunt obligați la depunerna socotelei anuale, se ia în primire dela scaunul orfanal orășenesc foile de înscințare, se le umple esact la tóte întrebările referitoare la relațiile personale ale pupililor și curanđilor lor și se le aștérnă până la 31 Martie 1904 tutorului orfanal orășenesc.

Referitor la persónele absente, însă aflătóre sub curatela nau să se umple foi de înscințare.

Acei tutori și curatori, cari în urma gradului lor de cultură nu sunt în stare a umplé aceste foi de înscințare în mod ecrespunđetor, trebuie se facă înscințarea verbală în același termin la tuto:ul comunal orășenesc.

Brassó, 21 Decemvrie 1903.

1—1,1197. Tutorul comunal orășenesc.

**PLANE, PIANINE, HARMONII și CIMBALE**  
cu prețul fabricicei,  
se capéta și cu plata în rate.

Se dá cu chirie  
**INSTRUMENTE MUSICALE.**  
Acordări și reparaturi  
în loc precum și în próvincie primesc și esecută punctual  
**TRISKA Y.**  
Depositul cel mai mare din Ardeal  
în Cluj,  
Sétatér-utca. (Casa proprie)  
1—2.1199.

**500 fl.** plătesc celui ce va durere de dinți, ori îi va mirosi gura, după ce va folosi  
**apa de dinți**

a lui Bartilla, o sticlă 70 bani.  
(Pentru pachetare și expe. franco 96 fl.  
Bartilla (Eduard Winkler)  
VIENA, 19/1., Sommergasse 1.  
Să se cêră pretotindenea apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se pôte capéta, trimt 7 sticle cu 5 cor. 20 fl. franco.  
Se capéta în BRAȘOV la farmaciile:  
V. Roth strada Orfanilor nr. 1, Neustädter piața Franco. Iosif. Jekelius, Stenner Str. Porți 21. Obert Blumena.

**La succesorii A. BIDU,**  
Piața mare, Șirul Inului Nr. 30  
(Halta Tramvaiului)

se pot capéta mașini de lampe sistem auer l-a calitate. — **PETROLEU** calitatea cea mai bună cu  
preț moderat.

**Abonați „CALICUL“!**

điar ilustrat humoristic și satiric cu prețul anual 6 cor., pentru streinătate 7 franci.

Calicul e scriptura adevérului. Deviza lui; „Ris cu orí-ce preț“. Publică numai articoli originali de cuprins interesant, cari decă de ani își păstrează valóre.

„Eu — scrie un abonent către redactorul nostru — cetesc „Calicul“ de două-trei-ori și-n continu rid. Adese-ori la a treia cetire dau de cugetări ascunse, cari imi potentéză risul!“

Cei-ce nu s feciori d'ai lui bani gata, pot comanda „Calicul“ prin o corespondință postală, promițend, că vor plăti abonamentul mai târđiu în decursul anului.

Abonamentele se adreséză la Sibiu (Nagyszeben) către  
Administrația „Calicului“.

**BANCA de asigurare „TRANSYLVANIA“**

intemeiată la anul 1868.

**SIBIU, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),**  
Asiguréză în cele mai avantagióse condiții: contra pericolului de incendiu și esplosiune, edificiul de or-ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc. **asupra vieții omului** în tóte combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurări de zestre, de copii, pe viață, rente etc. etc.

ASIGURĂRI POPORALE FĂRĂ CERCETARE MEDICALĂ.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900:  
**1.303,572 coróne 15 bani.**

Valori asigurate contra incendiului: Capitale asigurate asupra vieții:  
72.420,299 coróne. 9.248.543 coróne.

Pentru despăgubiri de incendii 3.003.550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2.738.793 c.

Oferte și or-ce informațiuni se pot primi dela: **DIREȚIUNE** în Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 5, et. I., curtea I., precum și dela subagenții din tóte comunele mai mari. 18—30.

**Agenturi principale:**

in Arad, Brașov, Cașovia, Cluși, Timișóra și Făgăraș.

Fabrica c. r. priv. de Mașini și Motore, BRAUNER & KLASEK Succ.

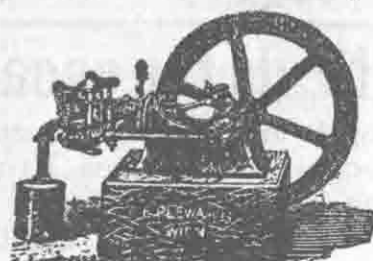
IGN. EMIL PLEWA—Viena.

Representanța generală și deposit

**B. Dénes, Budapesta,**

VI, Váci kórut 61. sz.

MOTORE de Vapor, Gaz, Benzin, Petrolin, 2—100 HP. Locomobile-Petrolin 2—25 HP. Instalație de gaz sugative. putere de cal (HP.) costă 2—3 bani pe óră. — Construcția cea mai modernă. — Forța motrice, cea mai bună și ieftina. — Cel mai ieftin izvor de aprovizionare.



Se acceptéză

representanți solidi n provincie.  
Pețuri curente gratis și franco.



# FILIALA G. FOITH, Tîrgul Pîmelor 18, lângă Eremias.

Din cauza desfacerei totale a Filialei mele, **vînd cu prețuri ieftine**, scădute, chiar și sub prețul de cumpărare, **tote mărfurile** și tot asortimentul de rufărie de tricot bumbac și lână, pentru dame și bărbați, tot soiul de ciorapi, mănuși, bumbac de împletit și croșetat, dantele de ață, frumoase, fuste, lingerie și cravate frumoase.

Prăvălia este de închiriat de la 1 Ianuarie 1904,

O 10.1184

Cu toată stima **GEORG FOITH.**

## PAGLIANO-SIRUP

Mijloc de curățirea sîngelui. Preparat din anul 1838, de Prof. Girolamo Pagliano, FLORENZ, Via Pandolfini, (ITALIA).  
Depozitul de trimitere: Farmacia BRACCHETTI. ALA, Sîud-Tirol.

### Banî! Banî! Banî

Subsemnata întreprindere stă în legătură cu cele mai mari bănci din țară și esoperază

#### Imprumuturi pe pămînturi și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termen de **10—70 ani** cu **2%—5<sup>3</sup>/<sub>4</sub>%**.

Credit personal cu garanți și obligație pe **5—10 ani**.

La funcționarii de stat, comitat și orăș, precum și la ofițeri, **credit simplu și fără garanți**.

La dorință servim cu informațiuni, rugînd marcă pentru răspuns.

### „PECUNIA“

întreprindere de credit.

**BIROUL:**

Str. Poplăcii nr. 27.

Sibiu (Nagy-Szeben).

## Cadou potrivit de sîrbători

recomandăm fabricatul nostru, care la expoziția din Londra și Roma a fost premiat cu diplomă de onoare și medalie de aur, preparat din vinuri de Ardeal curate

1--10.1198

### Esceletul Vin spumant (Șampanie)

și anume

Gloria sec, puțin dulce, Superbe sec, mai dulce.

Se află de vîndare la:

D-l Carl Irk, Heinrich Zintz, Alfred Kamner, Ottmar Trentina, Zoltan Gaspar, Nepoții Demeter Eremias, și Karl Harth.

**CARL HARTH & Comp**

(BRAȘOV) fabricație de șampanie. (Strada lungă)

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l prezenta (în ambalajul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale clinicele din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină Camis și Stock în Barcola la Triest recomandă

## Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului de analiză al Reun. gen austr. a farmaciștilor din Viena.

O sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2.60.

Se află de vîndare în toate băcăniile și magazinele de delicatose din Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l prezenta (în ambalajul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controla chimică a institutului pentru analiza rețetelor și pentru aprobarea de către ministerul de Interier. Viena X, Str. spitalului 31.

## Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.

### FRĂȚII ȘIMAY

Brașov, Tîrgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese; deposit de **ALBITURI** și **PANZERII** de masă; asortiment bogat de Confecțiuni pentru dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte de dame și bărbați, care se vor executa cât se poate cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânză de Olanda și Pânzături calitatea cea mai bună.

Cele mai nouă și mai moderne perdele de dantelă și lână.

## FABRICA de MOTORE din Dresda A.-G.

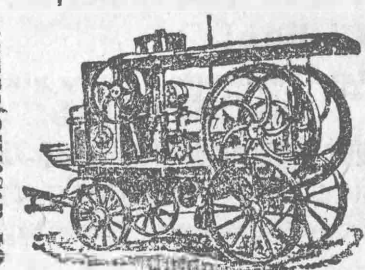
(fost Hille) FILIALĂ și ATELIER:

### Ignáz Gellért & Co.

Budapest, VI, Theresienring 41.  
Telefon 12—91.

Recomandăm, recunoscute ca cele mai bune perfect și durabil construite **Benzin-Motore**, **Locomobile Dresda** și instalații de Motore cu gaz.

Manipulare simplă!  
64 distincțiuni!



Exploatare foarte ieftină!  
Smedaliți de stat!

8000 Motore sîu liferat spre mulțumire!

Cea mai ieftină exploatare de putere pentru mori, lăptării, tăct lemne, pompe de apă, imblătii și ori și care lueru economic sîu industrial. — Motore de Dresda au fost premiate cu cele dintăi prețuri la expoziții.

Condiții de plată favorabile!

Garanții destul de bune.

Nou! In Budapesta am aranjat un Atelier principal sub conducerea unui Monteur din Dresda cu personal specialist și expert.

## „Trompeter von Säkkingen“

Fără instrucție se pot executa 800 piese musicale.



„Honfidal“, „Rakoczy induló“, „Krampusz csárdás“, „Arva rozsa virágzik“, „A világon a leg-árabb én vagyok“, „A falu róssza“, „Hymnucz“, „Hunyadi László“, și alte circa 800 piese

musicale alese, pôte executa imediat ori și cine fără ștudiu sîu cunoscință de note, pe trompeta nou inventată și frumos ajustată.

### „TROMBINO“

prin simpla introducere a notelor. Trombino care pretutindenți au făcut senzație, cu instrucție lesne de înțeles și conspect de cântece costă:

I. Sortă fin cu 9 tonuri fl. 3.50.

II. " " " 18 " " 6.50

Note pentru I. Sortă 20 cruceră.

" " II. " " 40

Trimiterea cu rambursă numai dela:  
**Heinrich Kertész, Wien**  
I. Fleischmarkt 18—159.

## LEMNE de fag uscate,

250 stingini are de vîndare sub scri sul: 1 stingin 13 cor. loco Krizbav, 1 stingin 19 cor. loco Brașov.

IOAN SCHIOPU,  
paroch gr-or.

## Cruce sîu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

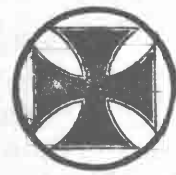
Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și inviorează

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-



se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, impedecarea circulațiunei sîngelui, anemie, amețeli, tîuituri de ureche, bătăle de inimă, sgârciuri de inimă, asmă, auțul gren, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mîncare, recceală la mîni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sîngelui și multor altor bóle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părțile lumii, cari prețesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate Acel pacient, care in decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orice incercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis sîu se confus de cu aparatul „Volta“, de ore-c. „Ciasul-Volta“ atăt în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficios oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e in genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucii male electro-magnetice o recomandă indeosebi!

Prețul aparatului mare e 6 cor.

Prețul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la morbură, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vîndare pentru țără și streinătate etc.

**MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A. E. colțul strada Kálmán.**